

“Olisi kokous, jossa minua tarvittaisiin”

Nuorten ajatuksia vaikuttamismahdollisuuksistaan Tonttulan nuorisokahvilassa

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
5.4.2011

Ellimari Jäppinen
Sanna Kakko
Kaisa Kuosmanen

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma		Sosionomi	
Tekijä/Tekijät			
Ellimari Jäppinen, Sanna Kakko, Kaisa Kuosmanen			
Työn nimi			
"Olisi kokous, jossa minua tarvittaisiin" - Nuorten ajatuksia omista vaikuttamismahdollisuuksistaan Tonttulan nuorisokahvilassa			
Työn laji	Aika	Sivumäärä	
Tutkimuksellinen opinnäytetyö	Kevät 2011	45	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyömme työelämäkumppani on Kehittyvä koulu yhdistys ry, joka ylläpitää Vantaalla Tonttulan nuorisokahvilaa. Yhdistys haluaa kehittää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia toiminnassaan ja opinnäytetyömme tuloksia hyödynnetään kehittämistyössä. Opinnäytetyömme tavoitteena on saada vastauksia siihen miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä vaikuttaminen siellä heille merkitsee. Opinnäytetyö on toteutettu avoimessa yhteistyössä nuorisokahvilan ohjaajien ja nuorten kanssa niin, että nuoret ovat olleet aktiivisia toimijoita prosessissa.</p> <p>Opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmänä on eläytymismenetelmä, joka jättää hyvin tilaa nuorten omille ajatuksille aiheesta. Eläytymismenetelmätarinan kirjoitti työtämme varten yhdeksäntoista nuorta ja olemme analysoineet vastaukset teemoittelemalla. Opinnäytetyömme teoreettisena viitekehyksenä on voimaantumisteoria, johon olemme peilanneet tuloksia.</p> <p>Tulokset osoittavat, että vaikuttamisosallisuus on Tonttulan nuorille merkityksellistä. Heidän mielestään tärkeintä eivät ole erilliset tapahtumat tai rakenteet vaikuttamisen mahdollistamiseksi, vaan yhteisön demokraattinen asenne, jossa jokaisen yksilön mielipiteitä arvostetaan. Tonttulan nuorten mielestä vaikuttamista on se, että tulee aidosti kuulluksi, vaikka oma ehdotus ei aina toteutuisikaan. Aito dialogi yhteisön jäsenten kesken on tärkeintä.</p> <p>Opinnäytetyömme tulokset liittyvät selkeästi voimaantumisen osaprosesseihin. Tuloksista voi päätellä, että vaikuttamisosallisuus on yhteydessä voimaantumiseen. Kokemus vaikuttamisesta aiheuttaa myönteisiä tunteita kuten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tarpeellisuuden tunnetta, sekä innostusta osallistua uudestaan. Osattomuus vaikuttamisesta näyttää liittyvän voimaantumisen estymiseen ja aiheuttavan nuorilla vakavia huonommuuden tunteita.</p>			
Avainsanat			
vaikuttaminen, voimaantuminen, nuoret, nuorisotyö			

Degree Programme in		Degree	
Social Services		Bachelor of Social Services	
Author/Authors			
Ellimari Jäppinen, Sanna Kakko, Kaisa Kuosmanen			
Title			
"They would need me" - Teenagers' Thoughts About Their Possibilities to Have an Influence on Their Own Youth Cafe Tonttula			
Type of Work	Date	Pages	
Study	Spring 2011	45	
<p>ABSTRACT</p> <p>We carried out this study for an organisation called Kehittyvä koulu (Developing School Association). This study was conducted in a youth cafe called Tonttula which is run by Kehittyvä koulu. The organisation wants to develop young people's possibilities to have an influence. The purpose of this study was to get answers to what Tonttula's teenagers thought about having an influence on things in their own youth cafe Tonttula. We hope that Kehittyvä koulu can use the results of this study when they develop and plan their activity.</p> <p>Data for this study was collected by using the method of empathy-based stories. There were 19 volunteers among the teenagers who wrote the stories. We analysed the stories using thematisation. Empowerment was this study's theoretic frame of reference.</p> <p>The results showed that participation and having an influence were important to the teenagers. They thought that the most important thing in Tonttula was the place's democratic atmosphere and respect of others and their opinions. The teenagers thought that to be heard was to have an influence on matters, even when their own ideas did not come true. Genuine dialogue was important.</p> <p>The results have a close link with the theory of empowerment. This may indicate that participation and influence opportunities among Tonttula's teenagers are connected to their empowerment. The experience of influencing creates positive feelings and community spirit. It makes teenagers feel needed as well as enthusiastic to participate in activities again. However, if a teenager does not have influence opportunities it seems that it prevents empowerment and causes feelings of serious inferiority.</p>			
Keywords			
influencing, empowerment, youth, youth work			

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NUORISOTYÖ TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	2
2.1	Nuoruus ja nuorisotyö	2
2.2	Kehittyvä koulu -yhdistys ry	3
2.3	Tonttulan nuorisokahvila	4
2.4	Opinnäytetyön käsitteet nuorisotyön näkökulmasta	5
2.4.1	Vaikuttaminen	5
2.4.2	Osallisuus	6
2.4.3	Demokratia	6
2.4.4	Kansalaisuus	7
3	VOIMAANTUMISTEORIA	7
3.1	Voimaantumisen premissit	8
3.2	Voimaantumisen osaprosessit	10
3.2.1	Päämäärät	10
3.2.2	Kykyuskomukset	10
3.2.3	Kontekstiuskomukset	11
3.2.4	Emootiot	12
3.3	Voimaantuminen opinnäytetyön näkökulmasta	13
4	OPINNÄYTETYÖN ASETELMA	14
4.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset	15
4.2	Eläytymismenetelmä ja aineiston kerääminen	15
4.2.1	Kehyskertomus ja sen muotoilu	16
4.2.2	Kehyskertomuksen toimivuuden arviointi	18
4.2.3	Eläytymismenetelmän eettiset kysymykset	19
4.2.4	Eläytymismenetelmällä saadun aineiston analyysi	19
5	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	20
5.1	Teemoiteltu aineisto	21
5.2	Tyypitelty aineisto	25
5.3	Johtopäätökset	26
5.3.1	Vaikuttamismahdollisuudet	26
5.3.2	Vaikuttamisen merkitys	28
5.4	Kehittämissuhteet	31
6	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	34
6.1	Opinnäytetyön eettisyys	34
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus	35
7	POHDINTA	38
	LÄHTEET	43

1 JOHDANTO

Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus on kaikkia alle 18-vuotiaita koskeva ihmisoikeussopimus. Siinä on neljä yleisperiaatetta, joista yksi on lapsen näkemyksen kunnioittaminen kaikissa häntä koskevissa asioissa. Sopimuksen artiklan 12 mukaan, lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi ja ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa. (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista.) Lapsen oikeuksien sopimus sitoo valtioita oikeudellisesti ja velvoittaa esimerkiksi muuttamaan valtion lainsäädännön vastaamaan sopimuksen sisältöä. Lapsen oikeuksien sopimus soveltuu myös arjen ohjenuoraksi lapsia ja nuoria kohdattaessa. (Unicef 2010.) Lapsen oikeus kuulluksi tulemiseen ja näkemystensä ilmaisemiseen on myös tämän opinnäytetyön taustalla.

Opinnäytetyön tilaaja on Kehittyvä koulu -yhdistys ry, joka ylläpitää Vantaalla yhteisöllistä nuorisokahvilaa noin 12–18 -vuotiaille nuorille. Yhdistys haluaa kehittää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia Tonttulan nuorisokahvilassa. Kehittämistyön pohjaksi halutaan kuulla nuorten ajatuksia. Opinnäytetyömme tavoitteena on saada vastauksia siihen miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä vaikuttaminen siellä heille merkitsee.

Keräämme ja analysoimme opinnäytetyömme aineiston laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäen. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme eläytymismenetelmän, joka jättää hyvin tilaa vastaajien omille ajatuksille aiheesta ja sopii merkitysten tutkimiseen (Eskola 1997: 28–30). Aineisto analysoidaan teemoittelemalla ja tyyppittelemällä. Työn teoreettisena viitekehyksenä on voimaantuminen.

Rakenteiden kehittäminen lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi on tärkeää. Kuitenkaan aina ei osallistumiseen tarvita erillisiä rakenteita, vaan ennen kaikkea nuorta kunnioittavia, kuuntelemaan ehtiviä ja keskusteluun halukkaita aikuisia (Aula 2007). Kehittyvä koulu -yhdistys toivoo, että opinnäytetyömme tulokset tuovat esiin nuorten ajatuksia vaikuttamisesta nuorisokahvilassa ja että ohjaavat voivat niiden avulla entistä enemmän mahdollistaa juuri niitä asioita, jotka ovat kahvilan nuorille merkityksellisiä. Opinnäytetyömme toteutetaan yhdistyksen arvojen mukaisesti tasa-arvoisessa ja avoimessa vuorovaikutuksessa kahvilan nuorten kanssa.

2 NUORISOTYÖ TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme toimintaympäristön. Työelämän kumppanimme Kehittyvä koulu -yhdistyksen toiminta ja arvopohja ovat opinnäytetyömme tärkeitä lähtökohtia. Laajempaan työn kokonaisuuteen kuuluu käsitys nuoruudesta, sekä suomalainen nuorisotyö arvoineen, tavoitteineen ja käsitteineen. Nuorisotyön käsitteistä esittelemme opinnäytetyön ja Kehittyvä koulu -yhdistyksen toiminnan kannalta keskeisimmät. Nuorisotyötä Suomessa ohjaa nuorisolaki, jonka tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista, sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja (Nuorisolaki 27.1.2006/72 § 1). Myös esimerkiksi perustuslain kuudes pykälä velvoittaa, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti (Suomen perustuslaki 1999/731 § 6).

2.1 Nuoruus ja nuorisotyö

Nuoruus määritellään biologisena tai psykologisena kehitysvaiheena, tai sen ajankohdan perusteella, jolloin nuori kouluttautuu ja irtaantuu perheestään. Myös kulttuuristen tunnusmerkkien, sosiaalisen kanssakäymisen tai juridisen aseman perusteella voidaan määritellä nuoruutta. Se voidaan myös nähdä kokemuksellisena asiana, joka ei kytkeydy mihinkään ikään tai elämänvaiheeseen. Nuoruutta voidaan lähestyä sen yhteiskunnallisen tehtävän näkökulmasta siten, että se nähdään valmistautumisena yhteiskunnallisiin tehtäviin, kuten työhön, vanhemmuuteen ja kansalaisuuteen. Eri näkökulmat ovat osittain toisensa poissulkevia, mutta ne myös täydentävät toisiaan. (Nivala – Saastamoinen 2007: 11.)

Nuorilla on mahdollisuus kulkea, toimia ja elää nuorisotyön kentillä, joissa nuorisotyön ammatilliset työntekijät ja vapaaehtoiset toimijat ohjaavat ja tukevat heitä nuoruuden tehtävissä. Juha Nieminen (2007) määrittelee neljä nuorisotyön yleistä tehtävää, jotka ovat sosialisatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio sekä resurssointi- ja allokointifunktio. Sosialisatio tarkoittaa nuorten liittämistä kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi. Nuoret voivat omaksua, muuttaa tai hylätä näitä tarjottuja arvoja, rooleja, käyttäytymistapoja ja toimintamalleja. Sosialisatation tarkoitus on sekä uudistaa, että säilyttää. Personalisaatiofunktion tarkoitus on ohjata ja vahvistaa nuoren ihmisen kehittymistä omaksi itsekseen. Tämän toteuttaminen edellyttää nuorisotyöltä

nuoren yksilöllisyyden ja ainutlaatuisuuden, sekä jokaisessa yksilössä olevien mahdollisuuksien tunnustamista ja tukemista. Kompensaatiofunktion ajatuksena on, että nuorisotyöllä autetaan myös niitä nuoria, joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omien mahdollisuuksiensa toteuttamisessa, sekä korjataan tasa-arvoon ja elämänhallintaan liittyviä ongelmia. Resurssointi- ja allokointifunktio tarkoittaa sitä, että nuorisotyöllä pyritään vaikuttamaan niihin voimavaroihin ja voimavarojen suuntaamiseen, joita yhteiskunta nuorille osoittaa. Yksittäinen nuorisotyön toimija voi samanaikaisesti toteuttaa useaa tehtävää. (Nieminen 2007: 1–8.)

Nuorisotyötä tehdään erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppimisympäristöllä on jokin kasvatustavoite tai -tavoitteita, jotka ovat luonteeltaan sekä yleisiä, kuten yhteiskunnallisen osallistumisen lisääminen, että konkreettisia, kuten jokin yksittäinen taito. Oppimisympäristöjä määritellään neljällä rakenteellisella tekijällä. Nämä ovat kohderyhmä, sosiaalimuoto, organisointimuoto ja tila. Lisäksi oppimisympäristöllä on jokin pedagoginen menetelmä tavoitteidensa saavuttamiseksi. (Nieminen 2007: 10–11.)

2.2 Kehittyvä koulu -yhdistys ry

Kehittyvä koulu -yhdistys on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö, joka tukee lasten ja nuorten yksilöllisyyttä ja ihmisarvoa kunnioittavia kasvatus- ja koulujärjestelyjä. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on lisätä tietoisuutta näistä vaihtoehtoista sekä edistää demokratiaa ja kansalaisyhteiskunnan kehittymistä lisäämällä erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuutta vaikuttaa heitä koskevissa asioissa. Lisäksi yhdistys tahtoo kannustaa ja tukea nuoria osallistumaan suoraan ja välilliseen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, yhdistystoimintaan ja mielipiteiden ilmaisuun. Etenkin syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret halutaan ottaa huomioon kehittyvä koulu-yhdistyksen toiminnassa. (Kehittyvä koulu -yhdistys ry 2010.)

Kehittyvä koulu -yhdistys toimii myös vuonna 2005 perustetun Feeniks-koulun kannatusyhdistyksenä. Feeniks-koulun kautta yhdistys pyrkii kehittämään koulutusjärjestelmää. Tämän lisäksi Kehittyvä koulu -yhdistys järjestää kerhotoimintaa, kotioppijatoimintaa ja kerää tietokantaa Suomen kouluissa tällä hetkellä käynnissä olevista kehittämishankkeista ja toiminnassa olevista vaihtoehtoisista pedagogisista toimintamalleista. Lisäksi yhdistys ylläpitää yhteisöllistä nuorten viikonloppukahvilaa Vantaan Tikkurilassa. Yhdistys toimii pääosin vapaaehtoistyön voimin. (Kehittyvä koulu -yhdistys ry 2010.)

2.3 Tonttulan nuorisokahvila

Tonttulan nuorisokahvila toimii Vantaan kaupungin omistamassa rakennuksessa, Tikkurilassa sijaitsevassa Tonttulan nuorisotilassa. Nuorisokahvila on auki viikonloppuisin noin 12–18 -vuotiaille nuorille. Kahvila on ennen kaikkea paikka, jonne nuoret voivat tulla viettämään aikaa ja tapaamaan toisiaan turvallisesti. Kahvilan sosiaalimuoto on yhteisöllinen sekä alueellinen. Organisointimuoto on pysyvämuotoinen eli toiminta on jatkuvaa pitkällä tähtäimellä. Nuorisokahvilassa työskentelee sen aukioloaikoina vähintään kaksi aikuista, joista ainakin toinen on kasvatustai sosiaalialan ammattilainen. Kahvilasta saa siis myös aina aikuisen keskusteluseuraa ja ammattilaisen ohjausta erilaisissa tilanteissa. Kehittyvä koulu -yhdistyksen työmenetelmät ovat hyvin yleisiä ja jättävät tilaa ohjaajan luovuudelle, tilannetajulle ja persoonalle. Suosittuja ajanviettotapoja kahvilassa ovat kokkaus, askartelu, tietokoneet ja erilaiset pelit. Kahvila on päihteetön paikka. Toiminnan tukijoina toimivat Vantaan kaupunki sekä Uudenmaan Elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus ELY. (Antin 2010.)

Tonttula on nuorten oma kahvila. Nuoret mieltävät kahvilan eräänlaiseksi nuorisotaloksi ja puhuvat useimmiten paikasta nimellä nuta. Lähtökohtana toiminnalle on se, että aikuiset ja nuoret ovat tasa-arvoisessa asemassa. Aikuiset ja nuoret vastakkainasettelusta pyritään eroon, mikä näkyy esimerkiksi sanavalintoina. Kahvilassa puhutaan kahvilan tasa-arvoisista käyttäjistä, joita sekä työntekijät että asiakkaat ovat. Nuorisokahvilassa pyritään nuorten monipuoliseen innostamiseen ja voimaantumiseen sekä koko yhteisön hyvinvointiin. Kaikki ohjaajien toiminta pyrkii siihen, että nuoret ottavat itse vastuuta kahvilastaan ja järjestävät siellä itse mieleistään toimintaa. Esimerkiksi kahvilan kioskista ja siihen liittyvästä kassanhoidosta vastaavat myös nuoret. Ohjaajat auttavat nuoria hahmottamaan kahvilan sääntöjä ja rajoja, sekä neuvovat ja tukevat nuoria heidän itsenäisessä toiminnassaan tarpeen mukaan. (Antin 2010.)

Yhdistys ja nuorisokahvila tekevät tiivistä yhteistyötä Vantaan kaupungin nuorisopalveluiden kanssa esimerkiksi lastensuojeluasioissa ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Yhdistys pyrkii jatkuvasti kehittämään yhteistyötään alueen muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi etsivän työn tiimit, alueen lähipoliisit ja Vantaan nuorten turvatalo. (Antin 2010.)

Yhdistys on järjestänyt nuorisokahvilatoimintaa Tonttulassa 1.1.2010 alkaen. Ensimmäinen lukukausi keväällä 2010 kului ohjaajien tutustuessa nuoriin, Tikkurilan

alueeseen ja lähiympäristöön sekä kartoitettaessa toiminnan tarvetta. Toimintaan osallistui alusta alkaen paljon nuoria ja vuoden 2010 kevät koettiin kiireisenä aikana. Toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen ei ehditty panostaa niin paljon kuin koettiin tarpeelliseksi. Syksyn 2010 aikana toimintaa on pyritty kehittämään entistä enemmän yhdistyksen arvoja ja tavoitteita tukevaksi. Nuorisokahvilassa on esimerkiksi aloitettu nuta-kokouksiksi kutsutut nuorten ja ohjaajien yhteiset kokoontumiset, joissa suoran demokratian periaatteella keskustellaan ja päätetään nuorisokahvilan asioista. Nuorten osallistuminen, osallisuuden kokemus ja vaikuttamismahdollisuudet ovat nuorisokahvilan toiminnan tärkeitä kulmakiviä. Yhdistyksen tarkoitus opinnäytetyömme tilauksessa on saada nuorten ääni entistä enemmän kuuluville kehitettäessä nuorisokahvilan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. (Antin 2010.)

2.4 Opinnäytetyön käsitteet nuorisotyön näkökulmasta

Keskeisiä käsitteitä opinnäytetyössämme ovat vaikuttaminen, osallisuus, demokratia ja kansalaisuus. Aidosti demokraattinen yhteisö tarjoaa vaikuttamisen mahdollisuuden (Vesikansa 2000: 2). Vaikutusmahdollisuus puolestaan tuottaa osallisuuden kokemuksia, joka vuorostaan liittyy vahvasti voimaantumiseen (Siitonen 1999: 128). Nuoruuden aikaisilla kokemuksilla on vaikutusta siihen, tuleeko henkilöstä aktiivinen kansalainen (Ahokas 2010: 3). Suomalaisen nuorisotyön yhtenä tarkoituksena on jo yli vuosisadan ajan ollut aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattaminen (Nieminen 2009: 5). Seuraavissa luvuissa määrittelemme opinnäytetyömme keskeiset teoreettiset käsitteet peilaamalla niitä nuoruuden kehitysvaiheeseen ja nuorten kanssa työskentelemiseen.

2.4.1 Vaikuttaminen

Vaikuttaminen on enemmän kuin vain osallistumista. Vaikuttava nuori ei ole vain osallistuja, vaan vastuunottaja, esimerkiksi puhuja tai toimija. Tavoitteena vaikuttamisessa on muuttaa tietty asia johonkin suuntaan tai ylläpitää jotakin asiaa, johon ollaan tyytyväisiä. Onnistuneen oman panoksen antamisesta yhteiseen asiaan voi seurata nuorelle onnistumisen ja osallisuuden kokemus. (Gretschel 2007: 2.) Nuorten vaikuttamisen tukeminen tarkoittaa sekä henkisiä että materiaalisia voimavaroja. Henkisiä voimavaroja ovat esimerkiksi nuorten ja nuoruuden arvostus, sekä tietojen ja taitojen opettaminen. Materiaalista tukea on käytännössä esimerkiksi toiminnan rahoitus ja tarvittavat välineet. (Gretschel 2002: 49.)

2.4.2 Osallisuus

Nuorten osallisuus on osallisuuden tunnetta, jonka olemassaolo tai olemattomuus selviää vain nuoria kuuntelemalla. Osallisuuden tunne liittyy voimaantumiseen, joka kuvaa osallisuuden tunteessa yhdistyvää tunnetta ja pystymistä. Vaikuttamisosallisuus on yksi osa osallisuuden tunnetta. Siinä nuorella on sekä halu vaikuttaa että mahdollisuuksia ja keinoja osallistua vaikuttamiseen. (Gretschel 2007: 3.)

Lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet ovat aiheita, joiden ympärillä tehdään kehittämistyötä kansallisella, kunnallisella ja yksikkökohtaisella tasolla. Lasten ja nuorten osallisuus tulee huomioida kaikissa heitä koskevissa asioissa ja palveluissa, kuten peruspalveluissa, oppilaitoksissa, lastensuojelussa ja nuorisotyössä. Esimerkiksi vuonna 2006 voimaan tullut uusi nuorisolaki velvoittaa kuntia kuulemaan nuoria heitä koskevassa kunnallisessa päätöksenteossa (Nuorisolaki 2006/72 § 8). Osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi on käynnissä useita hankkeita. Pääkaupunkiseudulla esimerkiksi Vantaan kaupunki on luonut mallin kahdeksantoista kohdan toimintaohjelmasta lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseksi. Vantaan osallisuusmallissa lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia kehitetään muun muassa kehittämällä oppilaskuntatoimintaa, nuorisotalotoimintaa, nuorisovaltuuston toimintaa ja demokratiakasvatusta kouluissa. (Lasten ja nuorten Vantaa 2010.)

2.4.3 Demokratia

Demokratia on kansanvaltaa. Demokratiassa on kysymys siitä, että ihmiset voivat vaikuttaa omaan elämäänsä sekä yhteisöjen että yhteiskunnan kehittämiseen. Demokraattinen kulttuuri on osallistumisen kulttuuria, jossa jokaisen yksilön mielipiteille ja kokemuksille annetaan arvoa. Demokraattisessa yhteisössä järjestetään kokouksia tai tapaamisia, joissa järjestyneesti ja valmistellen keskustellaan ja sovitaan asioista. Demokraattisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentuminen nuorisotilassa riippuu ratkaisevasti siitä, kuinka tärkeänä aikuiset pitävät nuorten kuulemista ja vaikuttamismahdollisuuksia. Demokraattisen toimintakulttuurin ominaisuuksia ovat esimerkiksi yksilön kunnioittaminen, jokaisen yksilön osallistumisen edistäminen, toimiva keskustelukulttuuri, tehokas tiedottaminen sekä se, että demokratialle on varattu tarpeeksi aikaa ja voimavaroja. (Vesikansa 2000: 1–4.) Tasa-arvoa korostavan demokratiakäsityksen takana on sosiaalipedagoginen ajatus, jonka mukaan ihminen

kehittyä yhteiskunnallisena toimijana vain osallistumalla monipuolisesti erilaiseen yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan (Vesikansa 2007: 10).

2.4.4 Kansalaisuus

Kansalaisuuden tarkasteleminen on ajankohtaista suomalaisessa yhteiskunnassa. Kansalaisuuden käsitettä ja ilmenemismuotoja tarkastellaan sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa että tieteellisissä tutkimuksissa. Kansalaisuutta ja siihen liittyviä käsitteitä tarkastelemalla on pyritty tavoittamaan 2000-luvun kansalaisuutta ja sen merkitystä yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan näkökulmasta. Keskeiseksi teemaksi on noussut osallisuuden kokemuksen ja osallistumisen muotojen pohdinta, subjektiivisen kansalaisuuden tavoittaminen. Aktiivisen kansalaisuuden edistäminen ja varsinkin nuorten kansalaispätevyyden tukeminen nähdään keskeisenä haasteena. (Komonen 2009: 49.)

Vesikansan (2000) mukaan kansalainen on yhteiskunnallisen muutoksen agentti, joka esimerkiksi tiedostaa, että oma hyvinvointi on yhteydessä muiden ihmisten hyvinvointiin. Tällainen kansalainen myös välittää kanssaihmisistään, uskoo omiin mahdollisuuksiinsa ja rohkenee herättää keskustelua tärkeäksi kokemistaan asioista sekä on sisäistänyt demokratian keskeisenä arvona ihmisten välisessä kanssakäymisessä ja yhteiskunnallisessa elämässä. (Vesikansa 2000: 14.)

Tunne kansalaisuudesta on hyvin henkilökohtainen ja se muodostuu ihmisen suhteesta muihin ihmisiin sekä hänen kokemuksistaan ympäröivässä yhteiskunnassa. Näyttää siltä, että lapsuuden ja nuoruuden kokemuksilla on merkittävä vaikutus siihen, tuleeko henkilöstä aktiivinen kansalainen. Lasten ja nuorten osallisuus yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin jo nuorina, vaikuttavat heidän myöhempään aktiivisuuteensa aikuisina kansalaisina. (Ahokas 2010: 3.)

3 VOIMAANTUMISTEORIA

Voimaantuminen on käänös englanninkielisestä termistä empowerment. Suomen kielestä ei ole löytynyt empowerment-käsitteelle vakiintunutta käänöstä, vaan se on käännetty muun muassa valtaistumiseksi tai valtaistamiseksi, voimavaraistamiseksi,

voimaantumiseksi tai toimintavoiman lisääntymiseksi. (Kuronen 2004: 277.) Tässä opinnäytetyössä käytämme termiä voimaantuminen.

Juha Siitonen (1999) määrittelee voimaantumisen ihmisestä itsestään lähtevänä, henkilökohtaisena ja sosiaalisena prosessina, jota toinen ihminen ei voi tuottaa. Prosessiin vaikuttavat toimintaympäristön olosuhteet, minkä takia voimaantuminen voi tapahtua jossain ympäristössä todennäköisemmin kuin jossain toisessa. Voimaantunut ihminen on itse itseään määräävä, omat voimavaransa löytänyt ja ulkoisesta pakosta vapaa. (Siitonen 1999: 82–93.)

Marjo Kuronen (2004) kirjoittaa sosiaalityön ja voimaantumisen yhteyksistä. Hänen mukaansa eri kirjoittajien ja suuntausten välillä on näkemuseroja voimaantumisen käsitteestä sosiaalityössä. Yksimielisiä ollaan siitä, että voimaantumisessa on kyse prosessista, jossa ihmiset voivat parantaa oman elämänsä hallintaa ja kontrollia. (Kuronen 2004: 278–279.)

Salme Mahlakaarto (2010) toteaa tutkimuksessaan sosiaalisen vuorovaikutuksen ja tuen olevan tärkeitä yksilön voimaantumisen kannalta. Toisaalta yksilö ja sosiaalinen ympäristö vaikuttavat voimakkaasti toisiinsa. Mahlakaarto toteaa lisäksi yksilön voimaantuvan ympäristössä, jossa korostuvat osallisuuden, arvostuksen ja hyväksynnän kokemukset, ja että yksilön voimaantumiseen yhteisössä liittyy yksilön mahdollisuus aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Yksilön voimaantumiseen organisaatiossa vaikuttaa koko organisaation toimintajärjestelmä, kuten kokeeko yksilö osallisuutta ja tasapuolisuutta yhteisössä. (Mahlakaarto 2010: 30.)

3.1 Voimaantumisen premissit

Siitosen (1999: 161–164) mukaan voimaantumisteoria koostuu viidestä eri premissistä eli lähtökohdasta, jotka yhdessä muodostavat teorian ihmisen voimaantumisesta.

1. premissi: voimaantuminen on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi; voimaa ei voi antaa toiselle.

Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä, henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi. Toinen ihminen ei voi tuottaa voimaantumista. Luontevimmin voimaantuminen tapahtuu kontekstissa, jossa ihminen voi tuntea olonsa turvalliseksi,

itsensä hyväksytyksi ja tasa-arvoiseksi muiden kanssa. Voimaantuneen ihmisen ominaisuuksia on vaikea määritellä, koska voimaantuminen ilmenee eri ihmisissä eri tavoin. (Siitonen 1999: 93.)

2. premissi: voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi, jota jäsentävät päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emootiot sekä näiden sisäiset suhteet.

Voimaantumisen osaprosessit ovat yhteydessä toisiinsa. Esimerkiksi hyväksynnän kokeminen voi vaikuttaa ilmapiiriin vahvistumiseen. Osaprosessit voivat vaikuttaa moniulotteisesti toisiinsa, mutta niillä ei ole selvää syy–seuraussuhdetta. (Siitonen 1999: 117–118.) Esittelemme voimaantumisen osaprosessit kuviossa 1, ja kuvaamme niitä tarkemmin luvussa 3.2.

3. premissi: voimaantuminen vaikuttaa katalyyttin tavoin sitoutumisprosessiin: vahva katalyytti (empowerment) johtaa vahvaan sitoutumiseen ja heikko katalyytti (disempowerment) johtaa heikkoon sitoutumiseen.

Katalyytti-idea selvittää teoreettisia oletuksia voimaantumisesta ja siitä kuinka voimaantuminen toimii katalyyttinä sitoutumisprosessissa. Lisäksi siinä tuodaan esille se, että voimaantumisella ja sitoutumisella on vaikutusta toisiinsa. Sisäinen voimantunne eli voimaantuminen johtaa sitoutumiseen. Voimaantumaton ihminen ei koe voivansa asettaa päämääriä ja hänen kyky- ja kontekstiuskomuksensa voivat olla heikkoja. Vahvasti voimaantunut ihminen on sitoutunut ja hyvinvoiva. (Siitonen 1999: 158–160.)

4. premissi: voimaantuminen on yhteydessä ihmisen hyvinvointiin.

Siitonen (1999: 162) tarkoittaa tässä kohdassa hyvinvoinnilla sekä yksilön että ryhmän hyvinvointia, joka sisältää fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Siitosen voimaantumisteoria antaa jokaiselle vapauden määritellä itse mitä hyvinvointi on.

5. premissi: voimaantuneisuus ei ole pysyvä tila.

Ympäristöllä on vaikutusta voimaantumiseen. Kontekstista riippuen ihminen voi kokea olevansa voimaantunut tai voimaantumaton. Jos kontekstiuskomuksissa,

kykyuskomuksissa, päämäärien asettamisessa tai emotionaalisissa kokemuksissa tapahtuu muutoksia, voimaantuneisuudenkin tila muuttuu. Voimaantuminen ei siten ole pysyvä tila. (Siitonen 1999: 164.)

3.2 Voimaantumisen osaprosessit

Siitonen (1999: 118) jaottelee voimaantumista jäsentävät osaprosessit neljään eri kategoriaan. Kategorioita ovat päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emootiot. Kuhunkin kategoriaan kuuluu useampi osaprosessi. Seuraavassa alaluvuissa kuvataan lyhyesti näiden osaprosessien keskeinen sisältö.

3.2.1 Päämäärät

Tulevaisuuden unelmien vapaa asettaminen on voimaantumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Tähän vaikuttavat henkilökohtaisten päämäärien asettaminen ja osallistuminen yhteisten päämäärien asettamiseen, halu ymmärtämiseen sekä halu menestyä. Voimaantumisen kokemuksen kannalta keskeistä on mahdollisuus itse vaikuttaa päämäärien asettamiseen. Vapaus on erittäin tärkeä asia ihmisen voimaantumisen tavoittamiseksi. Valinnanvapaus, vapaaehtoisuus, itsemäärääminen ja autonomisuus ovat vapauden lähikäsitteitä ja ne ovat voimaantumisen pohtimisen kannalta keskeisiä termejä. Voimaantumiseen vaikuttaa ratkaisevasti se, että toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Arvot, muun muassa vapaus, valinnanvapaus, itsenäisyys, turvallisuus ja vastuu, liittyvät läheisesti sisäiseen voimaantunteeseen. Esimerkiksi turvallisuus on perusarvo, jolla on suuri vaikutus voimaantumisprosessin alkuvaiheessa ja pyrittäessä uusiin päämääriin. Valinnanvapaus ja oikeus määrätä oman elämän suunnasta ovat myös merkityksellisiä asetettaessa päämääriä, joten niilläkin arvoilla ja oikeuksilla on vaikutusta voimaantumisen kokemisessa. (Siitonen 1999: 119–129.)

3.2.2 Kykyuskomukset

Minäkäsitys on Siitosen (1999) mukaan voimaantumisprosessissa tärkeä siksi, että ihmisen käsitys itsestään vaikuttaa siihen, millaiset odotukset hänellä on tulevaisuudestaan. Omien voimavarojen realistinen ymmärtäminen on suhteessa siihen, minkälaisia tavoitteita asettaa tulevaisuudelle. Itseluottamus, itsetunto ja itsearvostus ovat osittain päällekkäisiä käsityksiä. Niiden rakentumiseen vaikuttavat ainakin toimintaympäristö ja hyväksyvä ilmapiiri. Onnistumisen kokemukset tuovat itseluottamusta ja itsearvostusta. Kun ihminen arvostaa itseään, itsetunto paranee.

Kaikissa näissä prosesseissa ihminen kokee voimaantumista. Tehokkuususkomukset ja itsesääätely ovat yksi osa voimaantumisprosessia. Uskomukset omista kyvyistä ja tehokkuudesta vaikuttavat ihmisten tekemiin valintoihin ja siihen, kuinka paljon he tekevät työtä asettamiensa päämäärien eteen ja miten he käyttäytyvät kun kohtaavat ongelmia. Kun ihminen uskoo omiin kykyihinsä, työskentely on tehokasta. Vastuun ottaminen ja kantaminen ovat Siitosen (1999) mukaan tärkeä osa voimaantumisprosessia. Kun ihminen ottaa vastuuta saavuttaakseen itse asettamansa päämäärät ja saavuttaa ne, tuo se onnistumisen kokemuksia. Tämän onnistuttua ihminen on voimaantuessaan valmis kantamaan vastuuta monenlaisissa yhteyksissä. Koska voimaantuminen on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, vastuun ottaminen yhteisistä asioista tuottaa myös voimaantumista. Tätä edesauttaa hyväksyvä, turvallinen ja tasa-arvoinen ympäristö. Henkilökohtaisella vastuun ottamisella ja voimaantumisella on vahva yhteys toisiinsa. (Siitonen 1990: 130, 136–142.)

3.2.3 Kontekstiuskomukset

Hyväksyntää voi kokea sekä itseä että muita kohtaan. Kun saa kokea itsensä hyväksytyksi ja tervetulleeksi, vaikuttaa se positiivisesti voimavarojen vapautumiseen. Kannustaminen, arvostus ja turvallinen ilmapiiri saavat ihmisen tuntemaan itsensä hyväksytyksi. Itsensä ja toiset hyväksyvä ihminen toimii rohkeammin ja oma-aloitteisemmin kuin henkilö, joka ei hyväksy itseään. Luottamus, kunnioitus ja arvostus tuottavat yhteisön uusille jäsenille vahvistavaa ilmapiiriä. Kun ihminen kokee arvostusta ja kunnioitusta, hän haluaa toimia luottamuksen arvoisesti. Luottamuksen arvoiseksi tuleminen saa ihmisen tuntemaan itsensä hyväksytyksi, mikä vaikuttaa positiivisesti sisäiseen voimantunteeseen. (Siitonen 1999: 144–151.)

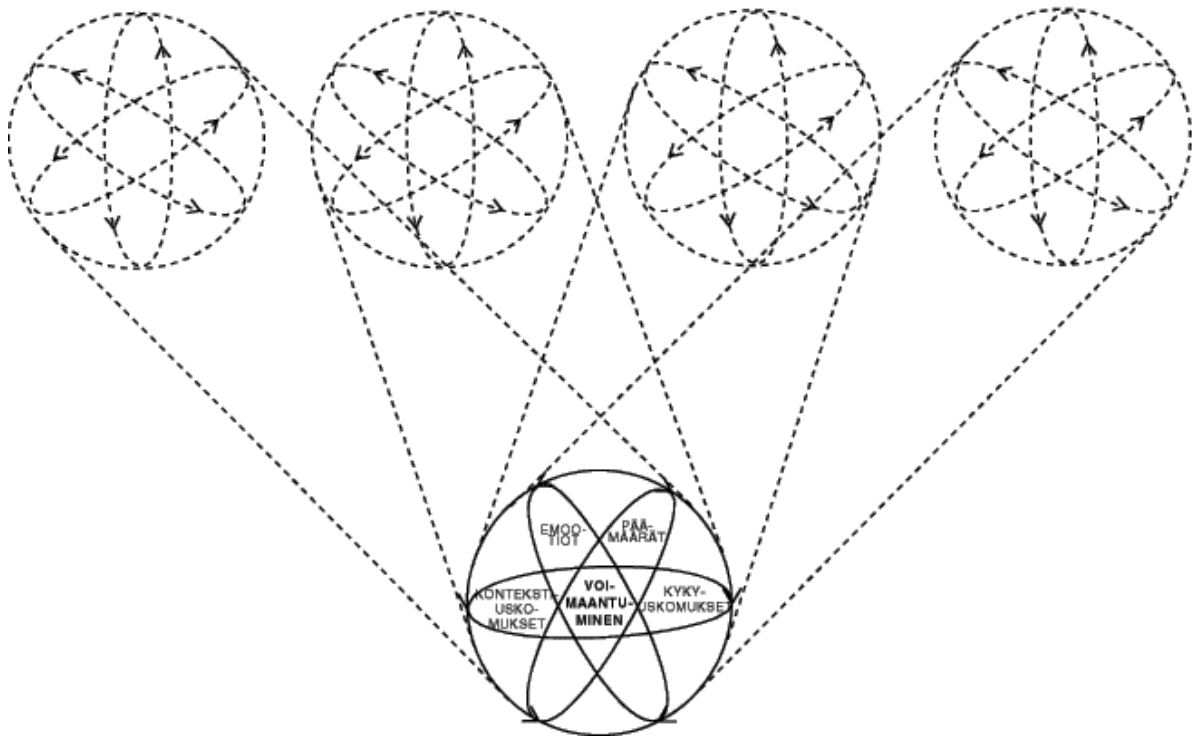
Ilmapiirillä on läheinen yhteys voimaantumiseen. Kun ilmapiiri on turvallinen, avoin, kannustava, arvostava ja hyväksyvä, niin sillä on positiivinen vaikutus hyvinvointiin, joka taas mahdollistaa voimaantumisen tunteen. Toimintavapaus mahdollistaa ihmisen luovuuden ja muiden voimavarojen käytön. Vaikka toimintaympäristö olisi ominaisuuksiltaan voimauttava, voimaantuminen on kuitenkin henkilökohtainen prosessi, jota eivät voi tuottaa ennalta määritellyt ominaisuudet. Autenttisuus eri tilanteissa ja aitouden kokeminen vapauttavat voimavaroja, joilla on merkitystä sisäisen voimantunteen rakentumisessa. Yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus ovat merkityksellisiä voimaantumisprosessin kannalta. Luonteva ja vapaasta tahdosta

toteutuva yhteistoiminta kollegiaalisessa ympäristössä voi poistaa ennakkoluuloisuutta, joka on yksi estävä tekijä voimaantumisen. (Siitonen 1999: 144–151.)

3.2.4 Emootiot

Säätävä ja energisoiva toiminta sijoittuvat emootiot -kategoriaan voimaantumisen osaprosesseissa. Kun ihminen arvioi onko hänellä mahdollisuus asettaa ja saavuttaa päämääriään omista lähtökohdistaan, hän käyttää emootioiden antamia vihjeitä ja tietoa turvallisuudesta, hyväksynnästä ja ilmapiiristä muodostaessaan kyky- ja kontekstiuskomuksia. Positiivisen latauksen tunnusmerkkejä ovat ilon ja riemun tunteet. Ne ovat keskeisiä voimaantuneen ihmisen sekä yhteisön piirteitä. Positiivinen lataus lisää voimavaroja, lisää innostuneisuutta ja antaa energiaa. Toiveikkaus vapauttaa voimavaroja sekä lisää yksilön omaa positiivista latausta. Toiveikas ihminen ei luovuta helpolla eikä masennu epäonnistumisten tai haasteiden edessä. Toiveikkaus antaa mahdollisuuden pyrkiä päämääriin ja siten voimauttaa ihmistä. Onnistumisen kokemukset ovat voimaantumisen kannalta erittäin tärkeitä. Myös epäonnistuminen voi olla voimauttavaa, jos se tapahtuu turvallisessa ilmapiirissä. Kun ilmapiiri on turvallinen, ihminen uskaltaa ottaa riskejä ja kokeilla uutta. Epäonnistuminen voi olla sellaisessa ilmapiirissä yhteinen oppimiskokemus. Jotta ihminen saavuttaisi onnistumisen kokemuksia, hänen olisi uskottava itseensä ja asioihin, joita tekee. Eettisyys ja voimaantuminen ovat yhteydessä toisiinsa. Voimaantumiseen pyritään siten, että annetaan henkilöiden subjektiiviselle kokemukselle tilaa. Välittäminen, rakentava kuuntelu ja hyväksyntä yhdistävät eettisyyttä ja voimaantumista. (1999: 151–157.)

PÄÄMÄÄRÄT	KYKYUSKOMUKSET	KONTEKSTIUSKOMUKSET	EMOOTIOT
<ul style="list-style-type: none"> * Toivotut tulevaisuuden tilat - henkilökohtaisten päämäärien asettaminen - halu ymmärtämiseen - halu menestyä - osallistuminen yhteisten päämäärien asettamiseen <ul style="list-style-type: none"> * Vapaus - valinnanvapaus - vapaaehtoisuus - itsemäärääminen - autonomisuus <ul style="list-style-type: none"> * Arvot 	<ul style="list-style-type: none"> * Minäkäsitys - minäkuva - itsetunto - identiteetti <ul style="list-style-type: none"> * Itseluottamus, itsearvostus * Tehokkuususkomukset ja itsesääätely * Vastuu 	<ul style="list-style-type: none"> * Hyväksyntä - tervetulleeksi kokeminen <ul style="list-style-type: none"> * Arvostus, luottamus ja kunnioitus * Ilmapilri - turvallisuus - avoimuus - ennakkoluulottomuus - rohkaiseminen - tukeminen <ul style="list-style-type: none"> * Toimintavapaus - oma kontrolli <ul style="list-style-type: none"> * Autenttisuus * Yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus 	<ul style="list-style-type: none"> * Säätelevä ja energisoiva toiminta * Positiivinen lataus - innostuneisuus - Toiveikkaus * Onnistuminen ja epäonnistuminen * Eettisyys - ihmisen äänen kuunteleminen

KUVIO 1: Voimaantumisen osaprosessien moniulotteinen keskinäinen yhteys (Siitonen 1999: 158).

3.3 Voimaantuminen opinnäytetyön näkökulmasta

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada vastauksia siihen miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä vaikuttaminen siellä heille merkitsee. Kehittyvä Koulu -yhdistyksen tarkoituksena on, että tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää muun muassa, kun pohditaan nuorten osallistumista ja sitoutumista kahvilan toiminnan suunnitteluun. Siten voimaantumisteoria, jonka keskeisiä osa-alueita ovat esimerkiksi osallistuminen yhteisten päämäärien asettamiseen, vapaaehtoisuus ja

vastuunotto, sopii opinnäytetyöhön, jota voidaan hyödyntää tulevan toiminnan suunnitteluun.

Siitonen (1999: 187–189) toteaa voimaantumisteorian olevan mahdollinen viitekehys tehtäessä ihmisen hyvinvointia, jaksamista ja voimavaroja edistävää tutkimusta ja toteutettaessa niihin liittyviä hankkeita. Hän arvioi, että teoriaa voidaan yrittää hyödyntää myös sellaisissa tutkimuksissa, joissa pyritään selvittämään, mitä voitaisiin tehdä ihmisen voimaantumisen mahdollistamiseksi tietyssä toimintaympäristössä, ja että teorian pohjalta voidaan myös tutkia voimaantumista estäviä kokemuksia. Siitonen ehdottaa, että tutkimuksessa voitaisiin tällöin selvittää, voiko ihminen asettaa vapaasti päämääriä, mahdollistuuko niiden saavuttaminen, kokeeko ihminen itsensä kykeneväksi saavuttamaan päämääränsä ja millaista tietoa emootiot antavat ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Siitonen viittaa myös Ihmisoikeuksien julistukseen. Hän toteaa, etteivät julistuksessa esitetyt oikeudet ja vapaudet kehittyä ja käyttää muun muassa ihmisen ominaisuuksia, järkeä ja kykyjä sekä tyydyttää henkisiä ja muita tarpeita toteudu, ellei toimintaympäristössä kiinnitetä riittävästi huomiota myös ihmisen voimaantumiseen ja siihen liittyviin osaprosesseihin. (Siitonen 1999: 190.) Peilaamme opinnäytetyön tuloksia voimaantumisen osaprosesseihin. Tulokset esitämme luvussa viisi.

4 OPINNÄYTETYÖN ASETELMA

Tässä luvussa esittelemme opinnäytetyömme tutkimuksellisen asetelman, johon kuuluvat opinnäytetyömme tavoitteet ja niistä johdetut tutkimuskysymykset. Esittelemme ja perustelemme myös aineistonkeruuseen valitsemamme eläytymismenetelmän käytön sekä aineiston analyysiin valitut menetelmät.

Kehittyvä koulu -yhdistyksen toiveena on, että opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää toiminnan suunnittelussa ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä. Omat kehittämis ehdotuksemme esitämme erillisessä alaluvussa johtopäätösten yhteydessä, jotta ne olisivat helposti hyödynnettävissä. Opinnäytetyö on tehty yhdistyksen arvojen mukaisesti avoimessa vuorovaikutuksessa nuorten kanssa. Nuorten kanssa työskentelystä kerromme enemmän työmme pohdinnan yhteydessä.

Olemme sopineet opinnäytetyön tekemisestä Kehittyvä koulu -yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Patrick Sandströmin kanssa. Koska yhdistys toimii tiiviissä yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa, olemme hakeneet tutkimusluvan myös Vantaan kaupungin nuorisopalveluista. Olemme tiedottaneet asiasta nuorisokahvilassa käyvien alaikäisten nuorten huoltajia opinnäytetyöstämme.

4.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tavoite on asetettu vastaamaan työelämäkumppanimme Kehittyvä koulu -yhdistyksen tarpeeseen. Yhdistyksen tavoitteena on kehittää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia Tonttulan nuorisokahvilassa ja kehittämistyön pohjaksi on tarpeellista kuulla nuorten ajatuksia näiden omista vaikuttamismahdollisuuksista Tonttulassa.

Opinnäytetyömme tavoitteena on saada vastauksia siihen, miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä vaikuttaminen siellä heille merkitsee. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi olemme muodostaneet neljä tarkentavaa tutkimuskysymystä, joiden perusteella olemme suunnitelleet aineiston keräämisen ja joihin lähdimme hakemaan vastauksia aineiston analyysillä. Ensimmäinen kysymyksemme on, missä tilanteessa vaikuttamista voi mahdollisesti tapahtua tai olla tapahtumatta Tonttulan nuorisokahvilassa. Toinen kysymys on, mikä mahdollistaa tai mikä estää vaikuttamista. Kolmas kysymys on, mitä tunteita vaikuttamistapahtumaan liittyy ja neljäs kysymys on, mitä ajatuksia vaikuttamistilanne herätti myöhemmin.

Teoreettisena viitekehyksenä opinnäytetyössämme on voimaantumisteoria. Voimaantuminen liittyy erityisesti tavoitteemme jälkimmäiseen osaan, eli vaikuttamisen merkityksen tutkimiseen. Kehittyvä koulu -yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on, että Tonttulan nuorisokahvila ympäristönä olisi nuorille ja aikuisille voimaantumista mahdollistava ympäristö. Tulosten peilaaminen voimaantumisteoriaan ja johtopäätösten sekä kehittämisehdotusten tekeminen sen pohjalta tukee yhdistyksen tavoitetta ja tämän opinnäytetyön hyödynnettävyyttä yhdistyksen toiminnassa.

4.2 Eläytymismenetelmä ja aineiston kerääminen

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksemme eläytymismenetelmän. Eläytymismenetelmä on laadullisen tutkimuksen aineiston hankinnan menetelmä, jossa vastaajat voivat vapaasti tuottaa käsityksensä tutkittavasta asiasta (Eskola 1997: 28).

Eskolan (1997: 30) mukaan eläytymismenetelmä toimii ilmiön kartoittamisessa hyvin. Sen tavoitteena on valaista kyseessä olevan asian merkitystä. Nämä ovat juuri niitä asioita, joihin opinnäytetyöllämme pyrimme hakemaan vastauksia. Eläytymismenetelmä sopii myös Kehittyvä koulu -yhdistyksen arvoihin, sillä se pyrkii säilyttämään vastaajien toimintavapauden ja luovuuden. Vaihtoehtona eläytymismenetelmälle pohdimme muun muassa haastattelujen tekemistä. Haastattelu on perusmenetelmä, joka sopii momenttyypisiin tilanteisiin, kuten kuvailevan tiedon keräämiseen ryhmän arvoista tai käytännöistä, sekä kun halutaan kartoittaa tutkittavaa aihetta. (Metsämuuronen (2006: 111–119). Uskomme, että myös haastatteleamalla olisimme voineet saada vastauksia opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin.

Painavin syy eläytymismenetelmän valintaan verrattuna haastatteluun on sen eettinen ongelmattomuus, sekä se, että se soveltuu erityisen hyvin käytettäväksi silloin, kun halutaan saada kuvauksia tutkittavan aiheen merkityksestä (Eskola 1997: 14, 30). Eettiset kysymykset ovat olleet meille erittäin keskeisiä koko opinnäytetyöprosessin ajan. Aiheen merkityksen tutkiminen taas liittyy olennaisesti opinnäytetyömme teoreettiseen viitekehykseen, voimaantumiseen. Eläytymismenetelmän eettisiä kysymyksiä ja valintojamme pohdimme tarkemmin alaluvussa 4.2.3.

Eläytymismenetelmässä vastaajia pyydetään kirjoittamaan pieni tarina annetusta kehystelmästä. Tarinoissa vastaaja vie mielikuvituksensa avulla eteenpäin kehystelmässä esitettyä tilannetta, tai kuvailee, mitä sitä ennen on saattanut tapahtua. Eläytymismenetelmätarinat eivät välttämättä ole kuvauksia todellisuudesta, vaan tarinoita siitä, mikä saattaa olla mahdollista, ja mitä eri asiat merkitsevät. Menetelmän käytössä keskeistä on kehystelmusten muuttaminen niin, että samasta kehystelmästä on vähintään kaksi erilaista versiota, joissa jokin keskeinen asia on muutettu. Vastauksia analysoidaan rinnakkain. (Eskola 1997: 5–6.)

4.2.1 Kehystelmä ja sen muotoilu

Kehystelmän muotoilu on eläytymismenetelmän käytössä ratkaiseva vaihe, sillä onnistuneella kehystelmällä saadaan todennäköisesti käyttökelpoista aineistoa (Eskola 2007: 76). Eskolan mukaan usein pidetään hyvänä lyhyttä ja napakkaa kehystelmää, sillä pitkissä kehystelmissä vastaajat usein kiinnittävät huomiotaan erilaisiin asioihin. Eskola ohjeistaa kehystelmän laatijaa pohtimaan kehystelmän muotoa ja viiheitä tarkasti. Kehystelmän laatimisessa tulee

pohtia, pyytääkö vastaajaa eläytymään minämuodossa vai jonkun toisen hahmossa. Lisäksi tulee harkita mitä vihjeitä vastaajalle haluaa antaa ja kuinka suoraan kysymyksiä kysyy. Kehyskertomuksessa voi tehdä kysymyksiä tai upottaa kysymykset tarinaan ja toivoa, että ne nousevat vastauksissa esille. (Eskola 2007: 76–78.) Kehyskertomuksemme muotoutui seuraavanlaiseksi:

Kuvittele, että tulet Tonttulan nutalle viettämään iltaa. Nutalla tehdään jotakin, jossa sinä et ole/olet mukana vaikuttamassa. Mitä tehdään? Miltä sinusta tuntuu? Mitä ajattelit illan tapahtumista kotona? Kirjoita tästä pieni tarina. Tarinan ei tarvitse olla oikeasti tapahtunut, vaan voit kuvitella illan tapahtumat.

Kehyskertomus on muotoiltu tuottamaan vastauksia tutkimuskysymyksiimme ja sitä kautta vastaamaan opinnäytetyömme tavoitteeseen. Opinnäytetyömme tavoitteena on saada vastauksia siihen miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä vaikuttaminen siellä heille merkitsee. Emme halunneet mitenkään määrittellä valmiiksi sitä, onko vaikuttaminen myönteinen vai kielteinen kokemus, joten päädyimme sanavalintaan ”olet mukana vaikuttamassa”, eikä esimerkiksi ”saat vaikuttaa”. Emme myöskään halunneet etukäteen määrittää sitä, mitä vaikuttaminen on, siksi pyydämme nuoria keksimään itse vaikuttamistapahtuman. Kysymyksellä ”mitä tehdään?” on siis tarkoitus saada tietoa siitä, minkälaiset asiat ja tekemiset ovat nuorten mielestä vaikuttamista. Kysymyksellä ”miltä sinusta tuntuu?” on tarkoitus saada tietoa siitä, onko vaikuttamistapahtuma mielekäs, vai koetaanko se jotenkin kielteisesti, ja mitä tunteita siihen yleisesti liittyy. Kysymyksellä ”mitä ajattelit illan tapahtumista kotona?” on tarkoitus saada tietoa siitä, mitä merkitystä vaikuttamistapahtumalla nuorelle on, ja onko se jotenkin merkittävä osa hänen päiväänsä. Pyrimme muodostamaan kehyskertomuksesta sellaisen, että sillä saatuja vastauksia olisi mahdollista tarkastella voimaantumisteorian valossa. Varsinkin kokemukseen liittyvät tunteet ja kokemuksen subjektiivinen merkitys liittyvät voimaantumisen osaprosesseihin, joiden valossa tämän opinnäytetyön tuloksia tarkastellaan.

Kehyskertomuksemme on lyhyt, eikä siinä ole montaa avainsanaa, jotka johdattelisivat nuoria vastauksissa eri suuntiin. Avainsana on vaikuttaminen, jota päätimme vielä korostaa alleviivaamalla.

Eskola (2007: 19) suosittaa testaamaan kehyskertomusta ennen varsinaisen aineiston keräämistä, jolloin jo muutama vastaus antaa viitettä siitä, mitä asioita kohderyhmän

vastaajat poimivat kehyskertomuksesta esille. Testasimme kehyskertomusta neljän nuoren kanssa ja koevastausten perusteella teimme vielä muutamia muutoksia. Testiversiossa emme kysyneet suoria kysymyksiä, jolloin testivastaukset jäivät hyvin lyhyiksi. Niissä lähinnä kerrottiin esimerkki vaikuttamistapahtumasta. Testauksen perusteella päätimme lisätä kehyskertomukseen suoria kysymyksiä laajentamaan vastauksia.

Eskolan (2007: 19) mukaan eläytymismenetelmäaineistoa voi kerätä esimerkiksi A4-kokoisella paperilla, jonka yläreunaan on kirjoitettu kehyskertomus, jolloin loppuosa paperista on vastausta varten ja vastaamista voi jatkaa tarvittaessa paperin kääntöpuolelle. Halusimme tarjota nuorille eri vaihtoehtoja vastaamiseen sen varalta, että käsin kirjoittaminen tuntuisi heistä vaikealta. Tarjosimme muun muassa mahdollisuutta kirjoittaa vastaus tietokoneella, tai sanella se meille tai muulle henkilölle. Sanelussa on otettava huomioon se, että vastaajan henkilöllisyys paljastuu kirjoittajalle. Tämä on kuitenkin vain yksi vaihtoehto, jonka nuori voi halutessaan valita. Suurin osa nuorista halusi kirjoittaa vastauksensa käsin ja loput tietokoneella.

Kaikki nuorisokahvilan vakituiset kävijät puhuvat suomea niin hyvin, että heille sopi osallistua suomenkielellä. Jos tarvetta olisi ollut, olisimme selvittäneet osallistumismahdollisuuksia omalla äidinkielellä tai muulla hyvin hallitulla kielellä. Ajatuksenamme oli, että tarvittaessa selvitämme vaihtoehtoja vastata eri kielellä esimerkiksi nuoren suostumuksella hänen oppilaitoksensa kautta.

4.2.2 Kehyskertomuksen toimivuuden arviointi

Jo testausvaiheen jälkeen olimme tietoisia siitä, että kehyskertomuksemme ei ollut kovin helppo ja että vastaajat saattaisivat tulkita sen eri tavoilla. Nuorten kirjoittamista tarinoista kuitenkin löytyi vastauksia kysymyksiimme ja yhdeksäntoista tarinan aineisto saavutti kylläntymispisteensä niin, että alkuperäinen arviomme noin kahdestakymmenestä vastauksesta osoittautui riittäväksi.

Lopulta osoittautui, että nuoret olivat ymmärtäneet kehyskertomuksen juuri niin kuin olimme sen tarkoittaneet. Eroavaisuudet ovat lähinnä siinä, että nuoret olivat vastauksissaan painottaneet jonkin verran eri alueita kehyskertomuksesta. Toiset olivat esimerkiksi keskittyneet enemmän kuvailemaan tuntemuksiaan ja toiset tekemistä. Useimmat nuoret olivat vastauksissaan keksineet esimerkin tapahtumasta tai

tekemisestä, kertoivat mitä itse tekivät ja miltä se tuntui sekä pohtivat tapahtumasta heränneitä ajatuksia. Nuorten vastauksissa painottuivat vaikuttamisen merkitykseen liittyvät asiat, kuten tunteet ja heränneet ajatukset, mutta vastauksia löytyi kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Keräämämme aineisto vastasi hyvin asettamiimme tutkimuskysymyksiin ja näin ollen voimme pitää kehyskertomusta onnistuneena.

4.2.3 Eläytymismenetelmän eettiset kysymykset

Eskolan (1997) mukaan eläytymismenetelmä soveltuu käytettäväksi hyvin silloin, kun pyritään minimoimaan tutkimuksen eettisiä ongelmia, sillä eläytymismenetelmä antaa vastaajille mahdollisimman vapaat kädet kertoa ajatuksensa tutkittavasta asiasta ilman tutkijan vaikutusta. Eläytymismenetelmä on monia muita tiedonhankintamenetelmiä ongelmattomampi eettisten kysymysten osalta. (Eskola 1997: 14.) Tämän huomioiminen on meille tärkeää, sillä teemme opinnäytetyötämme pääsääntöisesti alaikäisten nuorten parissa ja tahdomme olla tarkkoja työmme eettisestä turvallisuudesta.

Eläytymismenetelmässä vastaajaa ei pakoteta ilmaisemaan itseään valmiilla vastausvaihtoehdoilla tai edes vastaamaan tiettyyn kysymykseen, kuten esimerkiksi erilaisissa haastatteluissa tai kyselylomakkeissa. Eläytymismenetelmässä vastaajan ei myöskään tarvitse kohdata tutkijaa samalla tavalla kuin esimerkiksi haastattelutilanteessa, eikä hän näin ollen joudu niin sanotusti tilille vastauksistaan kesken haastattelun. (Eskola 1997: 14.) Itse arvelimme, että nuorten on elämysmenetelmätarinoita kirjoittaessaan myös helpompi jättää vastaamatta ja palauttaa tyhjä paperi halutessaan, kuin sanoa kasvotusten tahtovansa lopettaa haastattelun. Meille on alusta asti ollut tärkeää, että opinnäytetyöhömmme osallistuminen on nuorille täysin vapaaehtoista, eivätkä he koe siitä velvollisuutta tai painetta missään vaiheessa. Järjestimme aineistonkeruutilaisuudessa tarinoiden palautuksen niin, että me emme tiedä kenen vastuksesta on kyse.

4.2.4 Eläytymismenetelmällä saadun aineiston analyysi

Eläytymismenetelmällä kerättyä aineistoa voi analysoida kuten mitä tahansa laadullista aineistoa (Eskola 2007: 84). Elämysmenetelmällä saadun aineiston analyysiin voidaan käyttää paitsi yhtä analysointitapaa, myös useita tapoja samanaikaisesti. Jako ei ole välttämättä lainkaan selvä. Erilaiset analyysitavat voivat kietoutua toisiinsa. (Eskola – Suoranta 2008: 161.)

Eskolan (1998: 130) mukaan aineiston analysointi kannatta aloittaa tutustumalla siihen rauhassa. Aineiston tunteminen on tärkeää ja sen takia se tulee lukea useampaan kertaan (Eskola – Suoranta 2008: 151). Tämän jälkeen vuorossa on aineiston puhtaaksikirjoittaminen ja järjestely. Järjestelyssä tutkija voi luoda omia koodejaan, esimerkiksi siten, että koko aineiston läpi kulkee juokseva numerointi ja tämän lisäksi maininta kehyskertomuksen variaatiosta. Puhtaaksikirjoitettu aineisto selkeyttää lukemista. (Eskola 1998: 130–131.) Noudatimme näitä ohjeita aloittaessamme aineiston analyysiä.

Analyysimenetelmäksemme valitsimme teemoittelun. Teemoittelussa aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa käsitteleviä teemoja. Vertailemalla niiden esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa, saadaan olennaista tietoa tutkittavasta asiasta. Teemoittelua analysointimenetelmänä käytettäessä aineisto jää usein sitaattikokoelmiksi. Ne voivat olla mielenkiintoisia, mutta eivät osoita syvällisempää analysointia. Onnistuneen teemoittelun tulos näkyy tutkimustekstissä teorian ja empirian lomittumisena toisiinsa. (Eskola – Suoranta 2008: 174–175.) Muodostimme teemat aineistolähtöisesti, mutta lopuksi peilasimme tuloksia voimaantumisen osaprosesseihin, joita ovat toivotut tulevaisuuden tilat, vapaus, arvot, minäkäsitys, itseluottamus ja itsearvostus, tehokkuususkomukset ja itsesääteily, vastuu, hyväksyntä, arvostus, luottamus ja kunnioitus, ilmapiiri, toimintavapaus, autenttisuus, yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus, säätelevä ja energisoiva toiminta, positiivinen lataus, toiveikkuus, onnistuminen ja epäonnistuminen sekä eettisyys. (Siitonen 1999: 158.)

Teemoittelun jälkeen päädyimme vielä jatkamaan analyysiä tyypittelyllä. Tyypittelyn tarkoituksena on tiivistää aineistosta olennainen muodostamalla yleisiä tyyppejä, jotka kuvaavat aineistoa laajasti (Eskola 2001: 146). Tyypittelyn tavoite opinnäytetyössämme on selkeyttää lukijan kuvaa aineistostamme, jotta tekemiämme johtopäätöksiä ja niiden luotettavuutta voi paremmin arvioida. Tyypit eivät sisällä koko aineistoa, mutta täydentävät teemoiteltua aineistoa.

5 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelemme analysoidun aineistomme ja teemme siitä teoriaan perustuvia johtopäätöksiä. Luvun sisältö on jaoteltu niin, että analysoidun aineiston esittely on puhdasta kuvausta aineistosta ja siitä, miten olemme sen järjestäneet. Kahden

ensimmäisen alaluvun tarkoituksena on siis antaa lukijalle kuva keräämämme aineiston sisällöstä. Kolmas alaluku käsittelee aineistosta tekemiämme johtopäätöksiä. Kyseisessä luvussa peilaamme aineistoa voimaantumisteoriaan, sekä muihin työmme teoreettisiin käsitteisiin. Johtopäätökset ovat teoriaan perustuvia tekemiämme tulkintoja. Neljännessä alaluvussa esitämme johtopäätösten perusteella kehittämisehdotuksiamme Tonttulan nuorisokahvilan toiminnasta nuorten vaikuttamismahdollisuuksien osalta.

Aineiston koko tässä opinnäytetyössä on 19 eläytymismenetelmätarinaa. Kymmenen niistä on kirjoitettu kehyskertomuksen muunnelmasta, jossa osallistutaan vaikuttamista-
pahtumaan ja yhdeksän muunnelmasta, jossa ei osallistuta vaikuttamista-
pahtumaan. Emme keränneet osallistuneilta nuorilta mitään taustatietoja, joten esimerkiksi nuorten ikä- tai sukupuolijakaumaa ei ole käytetty aineiston analyysissä. Opinnäytetyömme tekemiseen osallistui sekä tyttöjä, että poikia, jotka edustavat iältään nuorisokahvilan kohderyhmää.

5.1 Teemoiteltu aineisto

Olemme teemoitelleet aineiston etsimällä vastauksia tutkimuskysymyksiin ja muodostamalla niistä vastauskokonaisuuksia. Tutkimuskysymyksistämme olemme saaneet seitsemän vastausta, jotka ovat opinnäytetyömme keskeiset tulokset.

1. Tonttulan nuorten mielestä vaikuttamisosallisuus ja -osattomuus ovat mahdollisia seuraavissa Tonttulan toiminnoissa:
 - a) Vapaa ajan viettäminen
 - b) Yhteisesti järjestetty toiminta
 - c) Nuta-kokoukset
 - d) Toiminnan suunnittelu (muu kuin kokoukset)

Vastaukset kattavat kaiken toiminnan Tonttulan nuorisokahvilassa. Vapaaseen ajan viettämiseen teemoitelimme muun muassa pelaamisen ja oleskelun kavereiden ja aikuisten kanssa. Yhteisesti järjestettyyn toimintaan kuuluvat monet nuorisokahvilan säännöllisesti toistuvat toiminnot, kuten yhteinen ruoanlaitto ja peliturnaukset. Toiminnan suunnittelu sisältää sekä suunnitelmallista suunnittelua kuten ideoiden kerääminen ”toivomuslaatikkoon” että spontaanimpaa suunnittelua keskustelujen yhteydessä. Nuta-kokoukset vaikuttamisen ympäristönä nousivat esille vain niissä

vastauksissa, joissa kehyskertomuksessa pyydettiin kertomaan osallistumisesta vaikuttamiseen. Eräs vastaaja kuvaa nuta-kokouksia näin:

Tulin Tonttulan nutalle ja oli juuri alkamassa nuta kokous. Päätin osallistua kokoukseen, koska halusin mennä kuuntelemaan mitä on tapahtumassa. Kokouksessa mietittiin nutan asioista ja tulevista tapahtumista.

2. Tonttulan nuorten mielestä vaikuttamisen mahdollistaa:

- a) Osallistuminen
- b) Mielipiteen ilmaisu ja kuulluksi tuleminen
- c) Muiden kuunteleminen

Vastauksissa korostuu paikalla olemisen ja osallistumisen merkitys, mutta ennen kaikkea tasa-arvoinen vuorovaikutus. Mielipiteen kertominen, kuulluksi tuleminen ja toisten kuuntelu, sekä asioista neuvottelu, nousevat keskeisimmiksi vaikuttamista mahdollistaviksi tekijöiksi. Vastaaja kertoo osallistumisestaan nuta-kokoukseen:

Kun kerroin mielipiteitäni se oli aika mukavaa kun kuunneltiin ja oli myös kivaa kuunnella muiden ehdotuksia.

3. Tonttulan nuorten mielestä vaikuttamista estää:

- a) Ulkopuolelle jääminen
- b) Ulkopuolelle jättäytyminen (omasta valinnasta)
- c) Muut eivät kuuntele, vaikka yrittää osallistua

Vastauksissa kuvataan sitä, että on monia syitä, miksi ei edes halutessaan voi olla mukana vaikuttamassa. Näitä ovat esimerkiksi se, että vanhemmat kärkevät nuoren kotiin tai se, että toiset nuoret eivät hyväksy mukaan yhteiseen tekemiseen. Osallistumattomuus voi kuitenkin olla nuorten mielestä myös vapaaehtoinen valinta. Vastauksissa korostuu se, että pelkkä osallistuminen ei riitä, jos osallistujat eivät käy dialogia keskenään. Vastaaja kertoo yhteisestä ruoanlaittamisesta:

Kaikilta kysytään mitä halutaan leipoa. Minä ehdotan pipareita, mutta kukaan ei kuuntele ehdotustani.

4. Tonttulan nuorilla vaikuttamisosallisuuteen liittyy seuraavia tunteita:
 - a) Tarpeellisuuden tunne
 - b) Yhteenkuuluvuuden tunne
 - c) Yleiset myönteiset tunteet
 - d) Tunne dialogisesta vuorovaikutuksesta

Vaikuttamistapahtumaan osallistuminen herättää vastaajissa yleisesti myönteisiä tunteita, joita kuvataan sanoilla hauska, kiva, mukava ja hyvä. Myönteisistä tunteista korostuvat tarpeellisuuden tunne, yhteenkuuluvuuden tunne ja vuorovaikutuksen kokemus, jossa myönteiset tunteet liittyvät juuri siihen, että vastaaja tuntee tulevansa aidosti kuulluksi. Tarpeellisuuden tunteen kokemuksesta esimerkkinä vastaajan kertomus:

Olisi kokous jossa minua tarvittaisiin jossa puhutaan nutan säännöistä ja minä kerron miten pitäis käyttäytyä nuorisotilalla.

5. Tonttulan nuorilla vaikuttamisosattomuuteen liittyy seuraavia tunteita:
 - a) Yleiset kielteiset tunteet
 - b) Välipitämättömyys
 - c) Tyytyväisyys (muuhun toimintaan)

Nuorten vastauksista löytyy sekä kielteisiä että myönteisiä tunteita ja myös välinpitämättömyyden tunteita. Useimmat vastaajat kuvaavat kielteisiä tuntemuksiaan kuten harmia, ärsytystä ja surua. Muutamat vastaajat kuvaavat välinpitämättömyyttä asiaa kohtaan. He kuitenkin korostavat sitä, että välinpitämättömyys liittyy siihen, etteivät he käy tässä paikassa kovinkaan usein. Vastaajat, jotka ovat tyytyväisiä kuvailemaansa tilanteeseen, liittävät tyytyväisyyden tunteen siihen, että muu toiminta tai tekeminen nuorisokahvilassa on ollut mukavaa. Vastaaja kertoo: ”Minua ei otettu mukaan jostain syystä, tuntuu pahalta.”

6. Tonttulan nuorilla vaikuttamisosallisuus herätti myöhemmin seuraavia ajatuksia:
- a) Yleiset positiiviset muistot tapahtuneesta
 - b) Kokemus oli uudenlainen tai ainutkertainen
 - c) Syntyi halu vaikuttaa jatkossakin

Vastaajat kuvaavat tapahtuneesta jääneitä positiivisia muistoja, sekä halua päästä tekemään sama asia uudestaan. He kuvaavat myös sitä, että kokemus oli uudenlainen tai harvinainen. Vaikuttamistapahtumaan osallistunut vastaaja kuvaa myöhempiä ajatuksiin näin:

Kotona mietin että se oli aika hauskaa, koska harvoin on mahdollisuuksia vaikuttaa mihinkään asiaan muualla kuin kotona.

7. Tonttulan nuorilla osattomuus vaikuttamistapahtumasta herätti myöhemmin seuraavia ajatuksia:
- a) Ajatukset omasta huonommuudesta
 - b) Välinpitämättömyys
 - c) Kiinnostus toimintaa kohtaan
 - d) Toive vaikuttamismahdollisuuksista

Osattomuudesta huolimatta vastaajilla on herännyt kiinnostusta toimintaa kohtaan ja moni kuvaa miettivänsä, miten seuraavalla kerralla voisi itse päästä osallistumaan vaikuttamiseen, ja toivovansa lisää mahdollisuuksia vaikuttaa. Osa vastaajista kuvaa välinpitämättömyyttä tai sitä, ettei ajatellut asiaa enää kotona. Suurella osalla vastaajista tapahtuma herättää ajatuksia ja tunteita omasta huonommuudesta. Tästä esimerkkinä vastaajan kuvaus:

Sitten lähdin kotiin ja olin surullinen koska luulin että minussa on jotain vikaa.

Eri kehyskertomuksilla saadut vastaukset eivät kokonaisuudessaan tuottaneet ristiriitaista tietoa, vaan vastaukset täydensivät toisiaan. Jos olisimme keränneet nuorten ajatuksia vain yhdellä kehyskertomuksella, olisi paljon tietoa jäänyt saamatta.

5.2 Tyypitelty aineisto

Muodostimme kummankin kehyskertomuksen variaation vastauksista laajan tyyppin, eli esimerkin, joka kuvaa sellaisia asioita, jotka esiintyvät suuressa osassa vastauksia, mutta myös asioita, jotka esiintyvät vain yksittäisissä vastauksissa. Koemme, että aineiston koon eli kymmenen ja yhdeksän vastauksen vuoksi laaja tyyppi antaa kokonaisvaltaisimman kuvan aineistostamme. Ensimmäinen tyyppi on muodostettu sitaateista, jotka on kirjoitettu variaatiosta, jossa vastaaja on ollut mukana vaikuttamassa.

Menen Tonttulaan ja näen ympärilläni tutut ihmiset. Tulee parempi mieli, kun saa kavereitten kanssa olla täällä. Kuulen et tehään pitsaa ja meen mukaan tekemään pitsaa. Tuntuu hyvältä olla mukana. Minusta tuntuu kivalta, sillä rakastan tehdä ruokaa. Pöydällä on äänestyslaatikko johon saa laittaa toivomuksia mm. leffoista, skaboista, ehkä jopa muutoksista Tonttulaan ja sitten niitä toteutetaan vuoden aikana. Olisi kokous jossa minua tarvittaisiin jossa puhutaan nutan säännöistä ja minä kerron miten pitäis käyttäytyä nuorisotilalla. Kokouksessa kaikki saavat sanoa jotain asiaan liittyen. Menin mukaan koska halusin mennä kuuntelemaan mitä on tapahtumassa. Kokouksessa mietittiin nutan asioista ja tulevista tapahtumista. Kun kerroin mielipiteitäni se oli mukavaa kun kuunneltiin ja oli myös kivaa kuunnella muiden mielipiteitä. Kokouksia on hauska pitää koska niissä saa jutella ja nauraa. Isoimmista jutuista neuvotellaan muiden nutalaisten kanssa. Kaikilla on kivaa ja kaikkien toiveet pyritään huomioimaan. Kotona mietin että se oli aika hauskaa koska harvoin on mahdollisuutta vaikuttaa mihinkään asiaan muualla kuin kotona. Ajattelen että oli kivaa ja odotan seuraavaa kertaa. Kerron illan tapahtumista kotona jotta äiti ja minä voisimme kokeilla tehdä samaa ruokaa kuin nutalla, jos emme ole ennen tehneet sitä.

Toinen tyyppi on muodostettu sitaateista, jotka on kirjoitettu variaatiosta, jossa vastaajat eivät ole olleet mukana vaikuttamassa.

Menin nutalle ja siellä pelattiin biljardia turnauksessa. On fifa-turnaus ja haluan osallistua pelaamiseen. Nutalla laulettiin singstaria. Nutalla leivotaan. Minua ei huolita mukaan syystä että en itsekään tiedä. Mutsi soittaa ja on pakko mennä himaan. Kaikilta kysytään ehdotuksia, mutta kukaan ei kuuntele ehdotustani. Tuntuu pahalta. Minua harmittaa. Mua ärsyttäis. Sitten lähdin kotiin ja olin surullinen koska luulin että minussa on jotain vikaa. Kotona ajattelen miksi minua ei kuunnella. Himas mä kelaan et olis ollut ihan siisti olla mukana. Menin kotiin ja mietin miten voisin päästä mukaan. Kysyisin kavereilta et mitä ne teki ja oliko kivaa? Nuorisotalon asiat eivät vaikuta minuun enkä minä nuorisotalon asioihin eikä se harmita jos en pääse asioista osalliseksi tai jotain. Ihmiset jotka käyvät täällä tonttulassa heillä pitäisi olla enemmän vaikutusvaltaa. Tuntus tosi pahalta koska ehkä olen odottanut sitä mitä tehdään, mutta mun mukaan me voitais pitää hauskaa uudelleen ja vaikka samalla tavalla.

5.3 Johtopäätökset

Johtopäätösten esittelyn ja perustelun olemme tässä luvussa jakaneet niin, että käsittelemme niitä kahdessa osassa. Ensimmäisessä alaluvussa vastataan opinnäytetyön tavoitteen ensimmäiseen osaan eli kysymykseen miten nuoret voivat mielestään vaikuttaa Tonttulassa. Toisessa alaluvussa vastataan tavoitteen jälkimmäiseen osaan eli kysymykseen mitä vaikuttaminen Tonttulassa nuorille merkitsee.

5.3.1 Vaikuttamismahdollisuudet

Tulokset osoittavat, että Tonttulan nuorten mielestä vaikuttaminen nuorisokahvilassa sen asioihin ja toimintaan on mahdollista, mutta ei itsestään selvää. Tuloksista päättelemme, että nuorten mielestä he voivat vaikuttaa osallistumalla yhteisiin asioihin ja antamalla muille mahdollisuuden osallistua. Tärkeä vaikuttamisen kanava Tonttulan nuorille on nuta-kokous, jossa nuoret ovat kokeneet yksiselitteisesti vaikuttamisosallisuutta. Nuoret voivat mielestään vaikuttaa kaikessa nuorisokahvilan toiminnassa ja asioissa kertomalla mielipiteensä, tekemällä ehdotuksia, osallistumalla suunnitteluun ja myös kuuntelemalla muita.

Nuorten vastauksissa korostuu kuitenkin se, että vaikuttamista mahdollistaa ennen kaikkea dialoginen vuorovaikutus kaikkien osapuolten välillä. Tästä voimme päätellä, että Tonttulassa erilliset rakenteet tai tapahtumat eivät ole nuorille tärkeimpiä, tai eivät takaa vaikuttamisen mahdollisuuksia, vaan vaikuttaminen vaatii lisäksi aitoa dialogia. Tämä tarkoittaa kuuntelua, sekä kaikkien mielipiteiden arvostamista ja huomioon ottamista.

Toinen nuorten vastauksissa korostuva seikka on, että Tonttulan nuorille vaikuttaminen ei tarkoita välttämättä päätöksentekoa tai sitä, että juuri heidän omat ehdotuksensa toteutetaan. Vaikuttamisen tarkoituksena yleisesti on muuttaa tietty asia johonkin suuntaan, tai ylläpitää jotakin asiaa, johon ollaan tyytyväisiä (Gretchel 2007: 2). Tämä ei kuitenkaan Tonttulan nuorille ole vaikuttamisen ydin tai merkityksellisin asia vaikuttamisen kokemuksessa. Tuloksista voimme päätellä, että Tonttulan nuorten mielestä päätöksentekoa tärkeämpää on, että jokaisella on mahdollisuus kertoa ehdotuksensa ja muut kuuntelevat ja arvostavat niitä.

Tulokset osoittavat myös sen, että nuorten mielestä vaikuttaminen ei ole sidoksissa aikuinen–nuori -asetelmaan, vaan se on koko yhteisön välinen asia. Yhdessäkään vastauksessa ei määritellä asioiden tekijäksi aikuista tai nuorta, vaan nuoret käyttävät kirjoituksissaan sanoja kuten me, kaikki ja muut nutilaiset. Tästä voimme päätellä, että Tonttulassa on onnistuttu luomaan yhdistyksen arvojen ja tavoitteiden mukainen, tasavertainen ja yhteisöllinen ilmapiiri ja demokraattinen kulttuuri. Vesikansan (2000: 1–4) mukaan demokraattinen kulttuuri on osallistumisen kulttuuria, jossa jokaisen yksilön mielipiteille ja kokemuksille annetaan arvoa. Tonttulan nuorten vastauksista voimme päätellä, että Tonttulassa ollaan ainakin menossa tähän suuntaan, kun aikuisten ja nuorten välinen kuilu on onnistuttu ylittämään.

Nuta-kokoukset ovat tulosten perusteella Tonttulan nuorille tärkeä vaikuttamisen ympäristö. Vesikansan (2000: 1–4) mukaan demokraattisessa yhteisössä järjestetään kokouksia tai tapaamisia, joissa järjestyneesti ja valmistellen keskustellaan ja sovitaan asioista. Tuloksista voimme päätellä, että nuta-kokous on rakenteena onnistunut luomaan demokraattista kulttuuria nuorisokahvilaan. Tulokset osoittavat myös, että nuoret kokevat nuta-kokouksissa tulevansa kuulluksi. Tulkitsemme nuorten kuvauksia nuta-kokouksista siten, että he ovat näissä kokouksissa kokeneet aidon demokraattisen yhteisön kiinnostusta jokaisen yksilön näkemyksiä kohtaan.

Tuloksista teemme myös johtopäätöksen, että Tonttulan nuorille vaikuttamisosallisuudessa on kysymys pienistä, arkisista asioista. Tonttulan nuoret eivät eläytymismenetelmätarinoissaan kuvanneet poikkeuksellisia tapahtumia tai ainutlaatuisia tilanteita, vaan tavallista nuorisokahvilan arkea. Nuorten esimerkit vaikuttamistilanteista olivat hyvin arkisia kuten ruoanlaitto, juttelu ja kokouksiin osallistuminen. Tämä on mielestämme tärkeä seikka, sillä se osoittaa, että Tonttulan nuorten mielestä vaikuttaminen on mahdollista heidän jokapäiväisessä, tavallisessa elämässään. Ahokkaan (2010: 3) mukaan nuorten mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, vaikuttaa heidän myöhempään aktiivisuuteensa kansalaisena. Päättelemme, että Tonttulassa nuoret kokevat juuri näitä arkisia, heitä itseään lähellä olevia vaikuttamistilanteita, joilla on suuri merkitys kasvussa yhteiskunnalliseksi toimijaksi.

5.3.2 Vaikuttamisen merkitys

Voimaantumisen on ihmisestä itsestään lähtevä, henkilökohtainen prosessi, jota ei tuota toinen ihminen. Se on kuitenkin myös sosiaalinen prosessi, jonka kannalta toimintaympäristön olosuhteet, kuten ilmapiiri, voivat olla merkityksellisiä. (Siitonen 1999: 93.) Tässä luvussa peilaamme opinnäytetyömme tuloksia Siitosen voimaantumisteorian osaprosesseihin, ja teemme näistä yhteyksistä johtopäätöksiä vaikuttamisosallisuuden merkityksestä nuorille.

Eläytymismenetelmätarinoissaan suurin osa nuorista oli painottanut vaikuttamistilanteeseen liittyviä tunteita, ajatuksia ja merkityksiä. Kaikki eivät esimerkiksi antaneet esimerkkiä vaikuttamistapahtumasta, mutta kirjoittivat silti siihen liittyvistä tunteista ja ajatuksista. Tästä voimme päätellä, että vaikuttamiskokemuksen merkityksellisyys on ollut nuorten mielestä tärkeä ja kiinnostava aihe, josta he ovat halunneet jakaa ajatuksiaan. Tulosten perusteella vaikuttamistapahtuma herättää Tonttulan nuorissa tunteita, jotka liittyvät heihin itseensä yksilöinä, mutta myös tunteita yhteisöstä ja sen toiminnasta. Vaikuttamistapahtuman merkitys näyttäytyy nuorten vastauksissa myös heränneinä ajatuksina, kysymyksinä, toiveina ja mielipiteinä.

Voimaantumisteoriassa päämääräkattegoriaan sijoittuvat voimaantumisen osaprosessit ovat toivotut tulevaisuuden tilat, vapaus ja arvot. Ihminen pyrkii toiminnallaan aina johonkin päämäärään ja on tärkeää, että hän voi vapaasti ja vapaaehtoisesti asettaa itselleen tulevaisuuden unelmia. Itsemääräämisoikeus ja vapaudenvalinnan arvo ovat keskeisiä päämääräkattegoriaan sijoittuvia arvoja. Itse asetetun päämäärän tavoittelemisen ja saavuttamisen vapauttaa voimavaroja, joita tarvitaan taas uusien päämäärien asettamisessa. (Siitonen 1999: 120–129.) Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että Tonttulan nuorille on tärkeää saada osallistua tulevaisuuden suunnitteluun Tonttulassa ja osallistumisessa korostuu tilanteen vapaaehtoisuus. Vapaus ja vapaaehtoisuus korostuvat erityisesti, kun tarkastellaan nuorten vastauksia tilanteesta, jossa nuori ei ole ollut mukana vaikuttamassa.

Voimaantumisteorian eri kattegorioiden osaprosessit ovat yhteydessä toisiinsa ja jopa vaikuttavat toisiinsa, vaikka niiden välillä ei olekaan yksiselitteisiä syy–seuraussuhteita (Siitonen 1999: 118). Opinnäytetyömme tulosten pohjalta vaikuttaa siltä, että Tonttulan nuorten kohdalla vapaaehtoisuudella ja valinnan vapaudella on selvä yhteys kykyuskomuksiin, erityisesti minäkäsitykseen ja itsearvostukseen, sekä

kontekstiuskomuksiin, erityisesti arvostukseen. Nuoret, jotka olivat vapaaehtoisesti jättäytyneet vaikuttamistilanteen ulkopuolelle, kokivat vähemmän kielteisiä tunteita, kuin nuoret, jotka eivät olleet itse valinneet osallistumattomuuttaan. Vapaaehtoisesti pois jääneillä nuorilla vaikuttamistapahtuma herätti myönteistä kiinnostusta ja halua osallistua vaikuttamiseen seuraavalla kerralla. Vapaaehtoinen poisjääminen ei herättänyt nuorilla huonommuuden tunteita omasta itsestä.

Oman ryhmänsä muodostivat ne nuoret, jotka eivät olleet osallistuneet vaikuttamistapahtumaan jostakin ulkopuolisesta syystä. Näitä syitä olivat esimerkiksi se, että heidän on täytynyt lähteä kotiin, tai he eivät ole tienneet mahdollisuudesta osallistua. Näillä nuorilla osattomuus aiheutti jonkin verran kielteisiä tunteita, kuten harmia, mutta myös kiinnostusta osallistua seuraavalla kerralla. Näillä nuorilla ei herännyt ajatuksia omasta huonommuudesta. Tästä päättelemme, että jos nuoret eivät koe jäävänsä ulkopuolelle kahvilayhteisön toimesta, on heidän helpompi ymmärtää ja hyväksyä osattomuutensa. Heillä myös näyttää säilyvän kiinnostus toimintaa kohtaan ja halu osallistua toisella kerralla.

Vakavimmat seuraukset osattomuudesta vaikuttamistapahtumaan aiheutuivat niille nuorille, jotka olivat halunneet osallistua, mutta kokivat jonkinlaista syrjintää muiden taholta, koska heitä ei esimerkiksi kuunneltu. Nämä nuoret kokivat ainoastaan kielteisiä tunteita ja heillä heräsi vakavia ajatuksia ja kysymyksiä omasta huonommuudesta. Siitosen (1999) mukaan etenkin vuorovaikutustilanteissa saadun palautteen kautta muodostuneet uskomukset ja käsitykset itsestä ovat merkityksellisiä voimaantumisen kannalta. Nuorten vastauksista voimme päätellä, että osattomuus vaikuttamistapahtumasta ilman omaa valintaa, voi johtaa vakaviin huonommuuden tunteisiin, itsearvostuksen ja itseluottamuksen heikkenemiseen sekä uskoon, että on myös muiden silmissä vähäarvoisempi. Nämä voimaantumisteorian kykyuskomuksiin ja kontekstiuskomuksiin kuuluvat osaprosessit ovat olennaisia voimaantumisen kannalta ja niiden estyminen on myös mahdollinen este voimaantumiselle. (Siitonen 1999: 132.)

Opinnäytetyömme johtopäätöksenä esitämme siis, että vaikuttamistilanteiden merkitys on sidoksissa tilanteen vapaaehtoisuuteen. Tilanteiden tulisi olla nuorille vapaaehtoisia, ja heillä tulisi olla mahdollisuus tehdä valinta osallistumisestaan. Yhteisön tulisi tukea jokaisen halukkaan osallistumista ja huolehtia siitä, että tilanteessa jokaisen ajatuksille annetaan arvoa.

Arvostuksen ja kunnioituksen kokeminen on sisäisen voimantunteen rakentumisen kannalta erittäin tärkeää ja tämä on yhteydessä puolestaan haluun toimia vastuullisesti, luottamuksenarvoisesti ja molemminpuolista kunnioitusta rakentavasti (Siitonen 1999: 67). Tonttulan nuorten vastauksista päättelemme, että osallistuminen vaikuttamistapah-tumaan on antanut nuorille kokemuksia yhteisön hyväksynnästä ja arvostuksesta. He ovat esimerkiksi kokeneet itsensä tarpeelliseksi osaksi yhteisöä. Tonttulan nuorten vas-tauksista voimme päätellä, että nämä myönteiset tunteet ja kokemukset ovat syntyneet nimenomaan vaikuttamistilanteen vuorovaikutuksellisuudesta, kysymisestä, kuulluksi tulemisesta ja muiden kuuntelusta.

Tonttulan nuorten vastaukset osoittavat, että nuta-kokous on rakenteena sellainen, jossa toteutuvat tasa-arvoisuus ja yhteistoiminta. Nämä kontekstiuskomuksiin kuuluvat voi-maantumisen osaprosessit voivat avata osallistujille monia mahdollisuuksia ja ovat mer-kityksellisiä voimaantumisen kannalta (Siitonen 1999: 151). Nuorten vastauksista päät-telemme, että kokouksissa kaikkien osallistujien mielipiteitä on kuunneltu ja niille on annettu arvoa. Nuoret ovat kokouksissa olleet myös konkreettisesti samassa asemassa aikuisten kanssa, sillä jokaisella osallistujalla on yksi ääni. Kokouksiin osallistuminen on tuottanut nuorille monenlaisia myönteisiä tunteita, uudenlaisia kokemuksia ja innos-tusta osallistua uudestaan. Johtopäätöksenä esitämme, että vaikuttamiskokemuksen merkitys on yhteydessä tilanteen tasa-arvoisuuteen. Kokemus on ollut nuorille merki-tyksellinen, koska he ovat saaneet kokea itsensä tasa-arvoiseksi yhteisön jäseneksi.

Ilmapiiri on kontekstiuskomus-kategoriaan kuuluva voimaantumisen osaprosessi. Ilma-piirin turvallisuus, avoimuus, ennakkoluulottomuus ja rohkaiseminen näyttävät olevan läheisessä yhteydessä voimaantumiseen. (Siitonen 1999: 145.) Tonttulan nuorten vasta-uksista päättelemme, että onnistunut vaikuttamisen kokemus liittyy avoimeen ja rohkai-sevaan ilmapiiriin, kun taas osattomuus vaikuttamistilanteesta on yhteydessä väheksy-vään ilmapiiriin. Yhteisön ilmapiirillä on siis vaikutusta siihen, millaisia merkityksiä vaikuttamisen kokemuksella nuorelle on.

Voimaantumisteorian emotiot -kategoriaan kuuluvat muun muassa positiivinen lataus, toiveikkaus, sekä onnistuminen ja epäonnistuminen. Positiivisen latauksen tunnusmerk-kejä ovat innostuneisuus ja riemu (Siitonen 1999: 153). Osallistuminen vaikuttamisti-lanteeseen herätti Tonttulan nuorissa innostusta ja iloa. Heillä heräsi myös halua ja in-nostusta vaikuttaa uudestaan. Myös niillä nuorilla, jotka olivat vapaaehtoisesti jääneet

pois vaikuttamistilanteesta, heräsi innostusta osallistua seuraavalla kerralla. Jopa niillä nuorilla, jotka vasten tahtoaan oli jätetty ulkopuolelle vaikuttamistilanteesta, heräsi toiveikkuutta uusista vaikuttamismahdollisuuksista. Tästä voimme päätellä, että pelkästään vaikuttamismahdollisuuksien olemassaololla on nuorille innostava merkitys.

Tonttulan nuoret käsitelivät vastuksissaan onnistumista ja epäonnistumista vain yhteydessä osallistumiseen. Heidän vastauksissaan osallistuminen epäonnistui esimerkiksi silloin, kun muut eivät kuunnelleet heitä. Itse vaikuttamisen onnistumista tai epäonnistumista nuoret eivät käsitelleet. Heillä ei esimerkiksi ollut kuvauksia siitä, että he olisivat onnistuneet vaikuttamaan johonkin asiaan muuttamalla sitä. Tästä päättelemme, että vaikuttamisen kokemuksessa nuorille lopputulosta merkityksellisempää on osallistuminen, ja siihen liittyvät onnistumisen kokemukset.

5.4 Kehittämisehdotukset

Kehittyvä koulu -yhdistys toivoo, että opinnäytetyömme tuloksia voidaan hyödyntää toiminnan suunnittelussa ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisessä. Tässä luvussa kerromme opinnäytetyön tuloksiin ja johtopäätöksiin perustuvat kehittämisehdotuksemme liittyen nuorten vaikuttamismahdollisuuksiin.

Yhdistys on vasta vähän yli vuoden verran järjestänyt Tonttulan nuorisokahvilan toimintaa ja Tonttulassa on onnistuttu luomaan nopeasti yhteisöllinen, kuunteleva ja välittävä ilmapiiri. Toiminnalla ollaan selvästi menossa kohti Kehittyvä koulu -yhdistyksen tavoitteiden mukaista demokraattista toimintakulttuuria. Nuta-kokous on opinnäytetyön tulosten mukaan selkeä osa tätä demokraattista toimintakulttuuria ja nuorille tärkeä ja toimiva vaikuttamisen väylä. Ehdotamme, että nuta-kokouksista tehdään pysyvä ja säännöllinen osa Tonttulan nuorisokahvilan toimintaa ja niitä edelleen kehitetään.

Nuta-kokous oli nuorten vastauksissa vahvimmin esillä toimintana, joka on vaikuttamista. Sekä nuta-kokoukseen osallistuminen että siitä poisjääminen näyttivät lisäävän nuorten kiinnostusta vaikuttamiseen. Yhdistyksen tavoitteiden mukaista on pitää tämä vaikuttamiskanava auki vapaaehtoisille osallistujille. Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että on tärkeää säilyttää kokoukset vapaaehtoisina osallistujille. Ehdotamme kuitenkin, että entistä enemmän nuoria kannustetaan ja rohkaistaan osallistumaan kokouksiin, sekä huomioidaan myös ne nuoret, jotka jäävät kokouksista ulkopuolelle.

Koska pelkkä vaikuttamismahdollisuuksien olemassaolo on tulosten mukaan nuorille innostavaa ja merkityksellistä ehdotamme, että nuta-kokouksia jatketaan sitkeäsi myös niinä aikoina, kun osallistuminen on mahdollisesti vähäistä.

Yhdistys haluaa huomioida toiminnassaan etenkin syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret. Kokousten ulkopuolelle jäävien nuorten kanssa voisi selvittää, miksi he eivät ole halunneet osallistua kokouksiin. Voiko taustalla olla tiedon puute kokousten ajankohdasta, ideasta tai käsiteltävistä asioista? Voiko taustalla olla epävarmuus omasta itsestä tai pelko ryhmän suhtautumisesta omaan osallistumiseen? Onko näillä nuorilla mahdollisesti jokin mieluisampi vaikuttamisen keino mielessään? Mielestämme on myös hyvä muistaa, että nuoren kokemus vaikuttamisosallisuudesta voi olla hänelle itselleen merkityksellisempi kuin miltä se ulospäin näyttää. Kukaan muu kuin nuori itse ei välttämättä tiedä kuinka paljon hän saa elämässään vaikuttaa eri asioihin. Nuoresta saattaa tuntua siltä, ettei hän saa itse koskaan vaikuttaa omiin asioihinsa. Silloin Tonttulan nuorisokahvila voi olla hänelle erityisen tärkeä ja uudentlaisia kokemuksia tarjoava paikka.

Opinnäytetyömme tulokset osoittavat, että nuorille vaikuttamisessa ei ole tärkeintä päätösten tekeminen tai oman ehdotuksen toteutuminen, vaan vuorovaikutus. Ehdotamme, että nuta-kokouksia voisi käyttää nuorisokahvilan yhteisön keskusteluareenana silloinkin, kun varsinaisia päätöksiä ei voi äänestämällä tehdä. Positiiviset kokemukset vaikuttamisesta ja osallistumisesta kannustavat osallistumaan uudestaan ja pysymään toiminnassa mukana. Yhdistyksen kannattaa muistaa tämä, kun he yrittävät saada nuoria sitoutumaan toimintaan ja innostumaan vaikuttamisesta.

Ehdotamme, että yhdistys kehittää tiedotusta nuorten suuntaan. Tämä takaa sen, että nuoret saavat tarvittavan tiedon tehdäkseen valinnan osallistumisestaan. Nuorten vastauksissa oli jonkin verran kuvauksia siitä, että nuori olisi halunnut olla mukana vaikuttamassa, mutta sai kuulla asiasta vasta jälkikäteen. Tällaiset tilanteet minimoidaan hyvällä tiedottamisella. Yhdistyksen tavoitteiden mukaista on myös antaa nuorille vastuuta tiedottamisesta. Tällä hetkellä yhdistys tiedottaa nuorisokahvilan tapahtumista nuorille sosiaalisen median välityksellä, sekä kasvokkain tapahtuvassa kohtaamisessa nuorisokahvilassa. Ehdotamme, että tiedotusta kehitetään yhdessä nuorten kanssa selvittämällä, mitkä ovat heidän mielestään toimivia tiedotuskanavia ja miten niitä tulisi tehokkaasti käyttää.

Opinnäytetyömme tulosten mukaan nuorisokahvilan ilmapiirillä on vaikutusta nuorten vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisessa ja tärkein vaikuttamista mahdollistava tekijä on hyvä vuorovaikutus. Suosittelemme yhdistystä kiinnittämään huomiota kahvilan käyttäjien välillä vallitsevaan dialogisuuteen. Sen ylläpitäminen saattaa nuorten parissa työskenteleville tuntua itsestään selvyydeltä, mutta ohjaajien ja nuorten vaihtuessa voi yksilöiden kommunikoinnin välillä olla suuriakin eroja. Ohjaajien tulee toiminnallaan kannustaa nuoria dialogiseen vuorovaikutukseen kaikkien osapuolten kanssa. Tulostemme perusteella monet nuoret ovat jo oivaltaneet miten hyvältä tuntuu kun tulee kuulluksi, mutta myös sen, että on mukavaa kuunnella muita. Turvallista, avointa ja rohkaisevaa ilmapiiriä on helpompi pitää yllä, kun yhä useampi ajattelee näin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetty ihmissuhdetaitojen opettaminen voisi olla tätä yhteisöllistä ilmapiiriä tukevaa toimintaa. Se saattaisi myös auttaa jokaista osallistuvaa nuorta yksilötasolla kehittämään itseään ja osallistumaan vaikuttamistilanteisiin myös nuorisokahvilan ulkopuolella.

Opinnäytetyömme tulokset osoittavat, että pienet arkiset tilanteet ja päätökset ovat nuorille tärkeitä vaikuttamisen kokemuksia. Tämä on mielestämme tärkeä muistutus nuorisokahvilan ohjaajille. Ehdotamme, että arjen keskellä entistä enemmän järjestetään aikaa ja pysähdytään yhdessä pohtimaan pieniä valintoja, kuten mitä leivotaan tai askarrellaan. Nuorten kanssa yhdessä kannattaa miettiä myös miten, ja missä näitä arjen päätöksiä tehdään. Minkälaiset päätökset kuuluvat nuta-kokouksessa päätettäviksi ja mistä asioista voidaan sopia spontaanisti arjen keskellä? Sopimalla yhdessä minimoidaan nuorten kokemukset ulkopuolelle jäämisestä ja epäreiludesta.

Ehdotamme, että yhdistys ja nuorisokahvilan työryhmä pohtisivat ja asettaisivat myös tulevaisuuden visioita, jotka koskevat nuorten vaikuttamismahdollisuuksia Tonttulassa. Voisiko toistaiseksi aikuisvetoinen nuta-kokous olla tulevaisuudessa kokonaan nuorten vastuulla toimiva rakenne? Millaisia muita säännöllisiä rakenteita vaikuttamisen avuksi voisi Tonttulassa olla? Minkälainen on ohjaajien rooli nuorisokahvilan tulevaisuuden visiossa? Ehdotamme, että myös opinnäytetyömme tuloksia, johtopäätöksiä ja kehittämissuhteita käydään nuorten kanssa läpi ja käytetään yhdessä visioinnin ja kehitystyön pohjana.

Mielestämme Tonttulan nuorisokahvilassa vallitsevasta demokraattisesta toimintakulttuurista monet muut nuorisotalot ja -kahvilat voisivat ottaa vaikutteita, sekä

mallia toimintaansa. Kehittyvä koulu -yhdistys haluaa parantaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksia, sekä edistää demokratiaa ja tietoisuutta näihin liittyvissä asioissa ympäri Suomea. Ehdotamme, että yhdistys tiedottaisi nuorisokahvilassaan tehtävästä työstä ja kehittämistään toimintamalleista enemmän myös muita nuorisotyön toimijoita, sekä kuntien päättäjiä. Yhteistyö ja verkostoituminen ovat tärkeitä asioita kansalaisyhteiskunnan kehittämistyössä.

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen uskottavuus perustuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen, jonka tarkoitus on edistää tutkimusetiikkaa. Opetusministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta on vuonna 2002 julkaissut ohjeet hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jotka pyrkivät ennaltaehkäisemään tieteellistä epärehellisyyttä tutkimusta harjoittavissa organisaatioissa, kuten ammattikorkeakouluissa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002). Olemme tutustuneet hyvän tieteellisen käytännön periaatteisiin ja noudattaneet niitä opinnäytetyötä tehdessämme. Opinnäytetyömme sisällön takia olemme paneutuneet myös ihmistieteiden etiikkaan, sekä etenkin lasten ja nuorten tutkimuksen etiikkaan. Olemme tutustuneet myös meitä velvoittavaan ja ohjaavaan lainsäädäntöön, kuten Lastensuojelulakiin ja Nuorisolakiin. Perusoikeudet ja ihmisoikeudet, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimus turvaavat opinnäytetyöhömme osallistuvia henkilöitä ja samalla velvoittavat meitä tekijöinä. (Nieminen 2010: 25.) Olemme myös sitoutuneet noudattamaan työelämäkumppanimme Kehittyvä koulu -yhdistyksen arvoja opinnäytetyötä tehdessämme.

6.1 Opinnäytetyön eettisyys

Ihmistieteitä koskevat eettiset pääperiaatteet ovat tutkittavien itsemääräämisoikeus, vahingoittamisen välttäminen, sekä yksityisyys ja tietosuojat. Näiden eettisten periaatteiden tarkoitus on suojata tutkimukseen osallistuvia ihmisiä ja heidän oikeuksiaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.)

Lasten ja nuorten oikeudet, osallisuus, kansatutkijuus ja suojelu ovat nousseet tutkimuksen etiikan rinnalle keskusteluun. Eräänä kehityslinjana nähdään keskustelu lasten ja nuorten toimijuudesta ja osallisuudesta. Nuorten oman äänen kuuleminen ja osallisuuden korostaminen ovat levinneet kentällä tehtävästä käytännön työstä

tutkimuksen tekemiseen. (Lagström – Pösö – Rutanen – Vehkalahti 2010: 15.) Tämä opinnäytetyö on väylä nuorten äänen kuuluvaksi tuomiseen, nuoria kunnioittavalla ja osallisella tavalla.

Vaikka lasten ja nuorten kanssa tehtävään tutkimukseen liittyy paljon eettisiä haasteita ja joskus esteitä, voidaan tutkimus sellaisenaan nähdä myös eettisenä tekona, tasa-arvoisena kohtaamisena nuoren kanssa. Lähes kaikkia tutkijoita yhdistää vilpittömän halu tuottaa tutkimuksellaan tietoa, joka hyödyttää myös lapsia itseään. (Lagström ym. 2010: 21.) Tämä on mielestämme tärkeä asia ja meistä on hienoa jos olemme onnistuneet tuottamaan tietoa, jota Kehittyvä koulu -yhdistys pystyy hyödyntämään työssään lasten ja nuorten hyväksi.

Luottamuksellisen suhteen muodostaminen tutkijan ja tutkittavan välille on erittäin tärkeää ja kulmakivi opinnäytetyössämme (Lagström ym. 2010: 16). Olemme ponnastaneet tutustumiseen ja avoimeen tiedottamiseen. Pyrimme myös huolehtimaan siitä, ettei opinnäytetyöhömmä osallistuminen vahingoittaisi nuoria mitenkään. Aiheena vaikuttaminen nuorisokahvilassa on eettisesti ongelmattomampi, kuin esimerkiksi väkivaltakokemuksiin liittyvä tutkimus. Siinä käsiteltävät aiheet ovat kipeämpiä ja vaikeampia käsitellä (Lagström ym. 2010: 16).

Opinnäytetyömme raportoinnissa olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että osallistuneiden nuorien yksityisyydensuoja säilyy. Aineistonkeruumenetelmä ja analyysimenetelmä tukevat tätä, sillä yksittäiset vastaukset eivät nouse esille. Emme myöskään keränneet nuorilta mitään taustatietoja tai tunnistetietoja. Esittelemme opinnäytetyömme raportin ja tulokset nuorisokahvilassa nuorille avoimesti ja vuorovaikutuksellisesti.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta, joten luotettavuuden arviointi on yksi olennainen osa opinnäytetyötämme. Luotettavuutta arvioidessa voidaan käyttää erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Reliabiliteetti ja validiteetti ovat keskeisiä käsitteitä määrällisen tutkimuksen yhteydessä. Reliabiliteetti tarkoittaa luotettavuutta, toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta ja pysyvyyttä. Validiteetti tarkoittaa pätevyyttä ja tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä on tarkoitus. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2009: 231.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi eroaa hieman määrällisen tutkimuksen arvioinnista. Laadullinen tutkimus mahdollistaa vapaamman kulkemisen aineiston analyysin, tehtyjen tulkintojen ja tutkimustekstin välillä. Laadullisia tutkimuksia on kritisoitu luotettavuuskriteereiden hämäryydestä. (Eskola – Suoranta 2000: 208.) Käsitteiden reliabiliteetti ja validiteetti sopivuudesta on erilaisia tulkintoja laadullisessa tutkimuksessa, sillä ne ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä. Jotkut tutkijat välttävät käsitteitä laadullisessa tutkimuksessa, perustaen kantaansa siihen, ettei kahta täysin samanlaista tapausta koskaan ole. (Hirsjärvi ym. 2009: 232–233.) Termien kiistanalaisuudesta huolimatta tulee luotettavuutta arvioida jotenkin. Sanat eivät ole niin tärkeitä kuin se, mitä niiden ymmärretään sisältävän (Eskola – Suoranta 2000: 211).

Opinnäytetyömme luotettavuuden arviointi pelkistyy tutkimusprosessin arviointiin. Opinnäytetyössämme me olemme tutkijoita eli keskeisiä tutkimusvälineitä. Toimintamme opinnäytetyön eri vaiheissa vaikuttaa koko lopputulokseen. Meidän on tärkeää jatkuvasti pohtia tekemiämme ratkaisuja. Uskottavuus, varmuus, siirrettävyys, vahvistuvuus ovat eräitä luotettavuuskriteereitä, joita käytetään laadullisen tutkimuksen arvioinnissa (Eskola – Suoranta 2000: 210–212).

Olemme pyrkineet opinnäytetyöprosessimme alusta asti huolellisuuteen ja johdonmukaisuuteen sen joka vaiheissa. Uskottavuutta edistää tarkka selostus opinnäytetyömme toteuttamisesta ja sen kaikista vaiheista. Aineiston tuottamisen olosuhteet tulee kuvata selvästi ja totuudenmukaisesti ja tarkkuutta vaaditaan etenkin tulkintojen perusteluissa (Hirsjärvi ym. 2009: 233). Olemme pyrkineet kuvaamaan henkilöitä, paikkoja ja tapahtumia tarkasti sekä maininneet tarpeen mukaan aineistonkeruutilanteen häiriötekijöistä ja analysoinnin virhetulkinnoista. Lisäämällä suoria lainauksia aineistostamme, toivomme lukijan saavan lisäymmärrystä ja perusteluja tulkintoihimme.

Teimme tämän opinnäytetyön kolmen hengen ryhmässä niin, että meistä jokainen osallistui kaikkiin työvaiheisiin. Vaikka emme työskennelleet toisistamme riippumattomina, on kolmen eri tekijän työpanos luotettavuutta lisäävä tekijä. Työskentelimme sekä yhdessä, että erikseen ja tarvittaessa puutuimme toistemme kyseenalaisiin tulkintoihin. Varsinkin aineistoa analysoitaessa korostui se, että meidän kolmen erillään tekemämme johtopäätökset eivät ole ristiriitaisia, vaan päädyimme samoihin tuloksiin. Yhdessä työskentelymme osoitti, etteivät vastaukset olleet

sattumanvaraisia. Suoritimme aineiston analyysia useampana kertana kahdella eri menetelmällä, teemoittelemalla ja tyypittelemällä, ja huomasimme tulosten olevan pysyviä. Voidaan siis sanoa, että opinnäytetyömme tuloksilla on hyvä reliabiliteetti.

Vastaukset eivät laadullisessa tutkimuksessa vastaa aina todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. Jos kehyskertomuksemme on ymmärretty väärin, ovat myös vastaukset tarkoitukseemme väärinä. Opinnäytetyön aineiston analysointivaiheessa saimme kiinnittää huomiota siihen, että emme pidä liiaksi kiinni alkuperäisistä ajattelumalleistamme. Omien ennako-oletusten huomioiminen analysointivaiheessa lisää tulosten varmuutta ja neutraali tulkinta on tärkeää, jotta tulokset olisivat mahdollisimman tosia ja päteviä (Hirsjärvi ym. 2009: 231–233). Opinnäytetyömme validiteetti tulee siitä, että kuvaus ja siihen liitetyt selitykset ja tulkinnat ovat yhteensopivia eli luotettavia.

Pyrimme tekemään tulkintamme koko aineiston perusteella ja vältimme satunnaisiin poimintoihin perustuvia tulkintoja. Opinnäytetyömme tulokset ovat hyvin perusteltuina vain tulkintoja, eivät lopullisia totuuksia. Muut lukijat tekevät niistä myös omat tulkintansa. Opinnäytetyömme otanta on niin pieni, että emme voi yleistää sen tuloksia koskemaan kaikkia nuoria tai nuorisotaloja. Tulokset ovat kuitenkin siirrettävissä tietyin ehdoin. Ne eivät ole ristiriidassa olemassa olevan teorian kanssa, joten niitä voidaan hyödyntää eri nuorisoryhmien kanssa. Olemme tässä opinnäytetyössä myös antaneet omat ehdotuksemme ja pohtineet tulosten hyödynnettävyyttä ja siirrettävyyttä.

Miten olisimme voineet parantaa opinnäytetyömme luotettavuutta? Olisimme voineet verrata opinnäytetyömme tuloksia muihin tutkimuksiin ja pohtia saavatko tulkintamme tukea niiden tuloksista. Tämä olisi lisännyt opinnäytetyömme tulosten vahvistettavuutta. Toistuvuutta olisimme voineet saada toteuttamalla uuden aineistonkeruutilaisuuden. Sen lisäksi olisimme voineet tarkistaa ovatko nuorten käsitykset samoja kuin omamme. Ennen tulosten raportointia olisi ollut hyvä varmentaa tulkintamme nuorilla. Joskus tutkimukseen osallistuvat sokeutuvat kokemukselleen, joten tämä ei kuitenkaan ole varma tapa tuoda lisää uskottavuutta.

Vaikka tulkintojen varmentaminen nuorilta ennen niiden raportointia jäi pois, haluamme kuulla nuorten mielipiteitä opinnäytetyöstämme. Pidämme Tonttulan nuorisokahvilassa opinnäytetyön julkistamistilaisuuden. Tilaisuudella teemme nuorille

näkyväksi sen mitä olemme tehneet ja missä osa heistä, vastaajat, ovat olleet mukana. Tällöin saamme kuulla, vastaavatko omat tulkintamme nuorten käsityksiä. Vaikka tämä osuus ei ehdi tämän opinnäytetyön raporttiin, on siitä hyötyä nuorisokahvilan työryhmälle, kun he pohtivat opinnäytetyömme tulosten luotettavuutta ja hyödyntämistä työssään.

7 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli saada vastauksia siihen miten nuoret mielestään voivat vaikuttaa Tonttulan nuorisokahvilassa ja mitä se heille merkitsee. Työelämäkumppanimme Kehittyvä koulu -yhdistys odotti meiltä kaikilta jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa sitoutumista yhdistyksen arvoihin ja toimintatapoihin. Yksi meistä kolmesta opinnäytetyön tekijästä kuuluu Kehittyvä koulu -yhdistyksen hallitukseen ja työskentelee myös Tonttulan nuorisokahvilassa. Hän on toiminut linkkinä varsinkin työn suunnitteluvaiheessa sekä nuoriin tutustumisen vaiheessa. Hän ei ole kuitenkaan toiminut yhdistyksen edustajana tässä työssä, vaan opinnäytetyötä koskevaa keskustelua on käyty sekä koko hallituksen että kahvilan työryhmän kanssa.

Liityimme osaksi nuorisokahvilan yhteisöä ja panostimme tutustumiseen, tiedottamiseen ja avoimeen keskusteluun sekä nuorisokahvilan nuorten että työyhteisön kanssa. Koko opinnäytetyömme tekemisen ajan olemme saaneet tukea ja käyneet keskustelua nuorisokahvilan työyhteisön kanssa. Käytimme aikaa nuorisokahvilan toimintatapojen pohtimiseen ja siihen, miten niitä toteutetaan opinnäytetyötä tehdessä. Pohdimme esimerkiksi aikuisten ja nuorten asemaa sekä opinnäytetyön tekijän ja vastaajan asemaa. Panostimme siihen, että opinnäytetyömme toteutuu avoimessa ja tasa-arvoisessa prosessissa, jossa nuoret ovat aktiivisia toimijoita, eivät toiminnan kohteita. Eettisten kysymysten ratkaiseminen oli työn suunnitteluvaiheessa keskeistä.

Opinnäytetyömme esiteltiin nuorille alusta asti ulkopuolisena projektina, jolla on kuitenkin sisäinen tilaus. Ennen varsinaista aineistonkeruuta panostimme nuoriin tutustumiseen tutustumiskäynneillä, yhdessäololla ja yhteisellä tekemisellä. Pidimme nuorisokahvilassa myös erillisen tiedotustilaisuuden opinnäytetyöstämme ja linkitimme sen sisältöineen tärkeään päivään, Lasten oikeuksien päivään. Illan ohjelmasta tiedotettiin etukäteen internetissä Tonttulan nuorisokahvilan Facebook-profiilissa, jota nuoret pääsevät lukemaan vapaa-ajallaan. Tiedotustilaisuuden tarkoitus oli kerrata

nuorille, miksi ja mitä olemme tekemässä sekä miten, missä ja milloin he voivat osallistua. Lasten oikeuksien päivä oli juuri sopiva ajankohta tiedotustilaisuudellemme, sillä lasten oikeudet ympäri maailmaa herättivät keskustelua ja toivat täten esille lisää näkökulmia opinnäytetyömme tarkoituksesta. Nuoret esimerkiksi pohtivat osallistumismahdollisuutensa merkitystä heille itselleen ja osallistumisen myöhempää vaikutusta kaikille nuorisokahvilan käyttäjille.

Olimme valmistautuneet iltaan tekemällä kahvilan seinälle julisteen lasten oikeuksien sopimuksen sisällöstä. Teimme myös julisteen, jossa luki opinnäytetyöstämme ytimekkäästi samat asiat mitkä kerroimme nuorille tiedotustilaisuudessa. Julisteen jätimme seinälle niiden nuorten nähtäväksi, jotka eivät osallistuneet tilaisuuteen. Askartelun ja piirtelyn lomassa saimme rauhassa keskustella nuorten kanssa vaikuttamisesta ja osallistumisesta. Keskustelujen tarkoitus oli aktivoida nuoria miettimään heidän omaa suhtautumistaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen nuorisokahvilassa ja sen ulkopuolella. Toiminnallisuuden kautta pyrimme siihen, että nuoret saisivat kokemuksia osallistumisesta ja tuntisivat itsensä tärkeiksi vaikuttajiksi opinnäytetyöhömmehä mahdollisesti osallistuessaan.

Panostimme myös aineistonkeruutilaisuudesta tiedottamiseen ja järjestimme tilaisuuden osallistua myös niille halukkaille, jotka eivät varsinaiseen tilaisuuteen päässeet paikalle. Osoittautui toimivaksi ideaksi, että olimme suunnitelleet vaihtoehtoja tarinan kirjoittamiseen, usealle nuorelle tietokone oli mieluisampi vaihtoehto kuin käsin kirjoittaminen. Aineistonkeruun aikana pysyttelimme nuorten lähettyvillä sen varalta, että heillä olisi jotain kysyttävää. Moni nuori tuntui tarvitsevan paljon tukea vastaamiseen, mutta varoimme antamasta johdattelevia vastauksia. Kannustimme nuoria kirjoittamaan juuri sitä mitä he ajattelevat ja muistutimme, että myös tyhjän paperin jättäminen on mahdollista. Oli herättävää huomata, kuinka epävarmoja monet nuoret olivat vastaamaan. He kertoivat pelkäävänsä, että heidän ajatuksensa ja mielipiteensä ovat väärä tai huonoja, tai että he eivät ymmärrä tehtävää oikein. Painotimme kaikille, että tässä tapauksessa juuri se heidän ajattelemansa asia on hyvä ja oikea vastaus, eikä väärää mielipidettä ole olemassa.

Nuorten epävarmuudesta huolimatta saamamme vastaukset olivat erittäin käyttökelpoisia ja päädyimme siihen, että eläytymismenetelmä sopi aiheemme tutkimiseen hyvin. Kehyskertomuksemme saattoi olla haastava monelle, mutta

vastauksista huomasi, että lopulta kehyskertomus jätti tilaa juuri sille nuoren omalle ajatukselle aiheesta. Jos kehyskertomuksemme olisi ollut yksiselitteisempi, olisimme joutuneet tekemään tarkempia rajauksia ja siten itse määrittelemään joitakin asioita koskien vaikuttamista nuorisokahvilassa. Nyt saimme vastauksissa todellakin nuorten äänen ja ajatukset kuuluville, ilman aikuisten tekemiä määritelmiä aiheesta.

Jos olisimme vain sanallisesti sitoutuneet Kehittyvä koulu -yhdistyksen arvoihin, olisi se varmasti hankaloittanut tämän opinnäytetyön tekoa nuorten kanssa. On vaikeaa kuvitella, että nuoret olisivat avautuneet tuntemattomille aikuisille saati halunneet osallistua heidän projektiinsa. Pidämme tutustumisvaihetta erittäin tärkeänä, sillä ilman sitä nuoret olisivat pitäneet meitä enemmän ulkopuolisina ja ehkä epäilyttävinäkin. Nuoret tiesivät työskentelymme alusta asti, että olemme erilaisia ohjaajia kuin vakituiset työntekijät. Saimme huomata, että nuoret kertoivat vakituisille ja tutuille ohjaajille kaikkein arimmat jutut, mutta myös me saimme kuulla hämmästyttävän paljon nuorten arjesta ja vaikeuksista. Pidämme tätä suurena luottamuksen osoituksena sekä merkinä siitä, että mahdollisesti myös tarinat on kirjoitettu avoimesti ja totuuden mukaisesti. Työskennellessämme nuorisokahvilassa, käsityksemme kuuntelevia aikuisia kaipaavista nuorista vahvistui. Tämä käytännön kokemus tukee myös opinnäytetyömme tuloksia.

Opinnäytetyömme tulokset osoittavat, että Tonttulan nuorisokahvilan nuoret ajattelevat vaikuttamisen olevan tasa-arvoista vuorovaikutusta, mahdollisuutta osallistua, kertoa mielipiteensä ja tulla kuulluksi. Heille tärkeintä ei ole päätösten tekeminen ja oman ehdotuksen toteutuminen, vaan tasa-arvoinen yhteisö, jossa jokaisen mielipidettä kunnioitetaan. Vaikuttamisessa nuoret kokivat tärkeäksi myös toisten kuuntelun, jota pidämme todella tärkeänä huomiona. Oli mielenkiintoista huomata, että nuorten vastauksissa ei näkynyt aikuinen–nuori -asetelmaa, vaan nuoret vaikuttivat puhuvat yleisesti Tonttulan yhteisöstä. Tämä kertoo mielestämme siitä, että nuorisokahvilassa vallitsee yhteisöllinen ilmapiiri, eivätkä nuoret koe aikuisten siellä käyttävän valtaa heidän ylitseen.

Opinnäytetyömme tulokset painottuvat asenteeseen liittyviin asioihin. Nuorten vastauksista ilmenee, että he eivät välttämättä kaipaa yksittäisiä tapahtumia tai erillisiä rakenteita kokeakseen vaikuttamisosallisuutta. Heille tärkeintä näyttäisi olevan, että yhteisön aikuiset arvostavat nuoruutta ja nuorten näkemyksiä, sekä näkevät vaivaa heitä kuullakseen. Toki esimerkiksi yhteiset kokoukset voivat olla mahdollisia tilanteita,

joissa vaikuttamisosallisuus toteutuu, mutta niissäkin tarvitaan samaa kunnioittavaa asennetta ja vuorovaikutusta.

Me opinnäytetyön tekijät olimme myönteisesti yllättyneitä siitä, että nuoret lähtivät innostuneesti ja luottavaisesti työskentelemään kanssamme. Vaikka moni tarvitsi kirjoittaessaan tukea, he silti halusivat osallistua ja kertoa ajatuksensa aiheesta. Nuorten tarinat ja työmme tulokset olivat meistä myönteisen yllättäviä. Oli ilahduttavaa huomata, kuinka suuren merkityksen nuoret antavat vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Vastaukset olivat mielestämme hämmästyttävän epäitsekkeitä. Olimme ajatelleet, että nuorista oman ehdotuksen toteuttaminen ja asioista päättäminen olisi saattanut olla hyvinkin tärkeää.

Mielestämme tämän opinnäytetyön tulokset vastaavat hyvin työlle asetettuihin tavoitteisiin ja siihen tarkoitukseen, johon tuloksia halutaan käyttää. Nuorten kirjoittamissa eläytymismenetelmätarinoissa käsitteellinen aiheemme, vaikuttaminen, muuntautui käytännönläheisiksi kuvauksiksi arjen tilanteista nuorisokahvilassa. Analyysivaiheessa me tekijät olemme yhdistäneet nuorten tarinoiden teoriaa ja tehneet sen pohjalta johtopäätöksiä. Näin olemme yhdessä nuorten kanssa tuottaneet uutta tietoa, jossa yhdistyvät nuorten subjektiiviset kokemukset ja valmistuvien sosionomien asiantuntijuus. Olemme saaneet myönteistä palautetta nuorisokahvilan työryhmältä ja meillä on mahdollisuus lähteä esittelemään työmme tuloksia myös laajemmin Vantaan kaupungin nuorisotalojen työryhmille.

Uskomme, että opinnäytetyömme tuloksista on hyötyä kahvilan työyhteisölle ja nuorille, kun he yhdessä suunnittelevat toimintaa ja elävät kahvilan arkea. Olemme tässä työssä esittäneet omia kehittämis ehdotuksiamme siitä, miten nuorten vaikuttamismahdollisuuksien kehittämistä nuorisokahvilassa voisi edistää. Uskomme, että parhaaseen tulokseen päästään, kun nuoret ovat mukana suunnittelutyössä. Järjestämme nuorisokahvilassa vielä yhteisen opinnäytetyön julkistamistilaisuuden, jossa kiitämme työelämäkumppaniamme ja kaikkia nuoria, sekä esittelemme valmiin työmme. Samalla jatkamme avointa linjaamme ja pyrimme luomaan nuorille osallisuuden kokemuksia. Opinnäytetyömme tulokset on tarkoitettu luettaviksi ja hyödynnettäväksi yhteistä toimintaa kehittäessä. Se on myös niitä nuoria varten, jotka eivät osallistuneet opinnäytetyöhömmö. Lisäksi julkistamistilaisuus on mukava ja selkeä tapa päättää yhteinen olemisemme nuorisokahvilassa opinnäytetyöprosessin aikana.

Tämän opinnäytetyön aineisto koostuu yhdeksäntoista nuoren kirjoittamista tarinoista. Opinnäytetyön tekemisen yhteydessä olemme kuitenkin saaneet keskustella monien muidenkin nuorisokahvilan nuorten kanssa ja tiedämme, että paljon tarinoita, mielipiteitä ja ehdotuksia on vielä kuulematta. Nuorisokahvilan nuoret myös vaihtuvat lähes jatkuvasti, vaikka tietty ydinryhmä käykin siellä säännöllisesti. Uusien nuorien kuunteleminen ja innostaminen on jatkuvaa työtä, eikä tämänkaltaisessa avoimessa ja vaihtelevassa yhteisössä varmaankaan olla koskaan niin sanotusti valmiita. Uskomme, että opinnäytetyömme tulokset ja johtopäätökset toimivat keskustelupohjana myös uusia nuoria kohdatessa.

Tulokset ovat mielestämme hyvä muistutus myös kaikille nuorten kanssa työskenteleville aidon dialogisen vuorovaikutuksen tärkeydestä jokapäiväisessä kohtaamisessa. Uskomme, että opinnäytetyön tuloksista ja johtopäätöksistä on hyötyä myös muille nuorten kanssa työskenteleville, jotka pohtivat nuorten vaikuttamismahdollisuuksia toiminnassa. Ajattelemmme, että tuloksia ei sellaisenaan kannata siirtää toiseen ympäristöön tai yhteisöön, mutta niistä voivat kaikki nuorten kanssa työskentelevät saada ideoita ja uusia näkökulmia. Samoin tuloksia voi käyttää yhteisössä keskustelun pohjana ja niihin voivat yhteisön nuoret ja aikuiset peilata omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Yhteisesti keskustellen voidaan muissakin nuorisotyön toimipaikoissa löytää tästä opinnäytetyöstä ne elementit, jotka sopivat juuri kyseiseen toimintaan ja yhteisöön.

LÄHTEET

- Ahokas, Laura 2010: Kansalaiskasvatus ja nuorten osallistuminen. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print.
- Antin, Soja 2010. Tonttulan nuorten kahvilan projektipäällikkö. Kehittyvä koulu – yhdistys ry. Suullinen tiedonanto 28.8.
- Aula, Maria Kaisa 2007: Lapsen oikeus osallistua ja vaikuttaa. Lapsiaisainvaltuutetun puhe Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapsen oikeuksien päivän seminaarissa Helsingissä 20.11.2007.
- Eskola, Jari 1997: Eläytymismenetelmäopas. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Eskola, Jari 1998: Eläytymismenetelmä sosiaalitutkimuksen tiedonhankintamenetelmä. Tampere: TAJU.
- Eskola, Jari 2001: Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eskola, Jari 2007: Eläytymismenetelmän autuus ja kurjuus. Teoksessa Aaltola – Valli (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: WS Bookwell Oy.
- Eskola, Jari – Suoranta, Juha 2000: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, Jari – Suoranta, Juha 2008: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Gretschel, Anu 2002: Kunnallisen nuorten osallisuusympäristön perustaminen. Teoksessa Gretschel, Anu (toim.): Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Helsinki: Kuntatalon paino.
- Gretschel, Anu 2007: Nuori - ei asiakkaaksi vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Hoikkala, Tommi – Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76/2007. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2009: Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino
- Kehittyvä koulu -yhdistys ry 2010. Verkkodokumentti.
<<http://www.kehittyvakoulu.fi/>>. Luettu 22.10.2010.
- Komonen, Katja 2009: Nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäminen ja koulun kansalaiskasvatus. Teoksessa Hokkanen Laura (toim.): Vaikuttavaa! Nuoret kansalaisvaikuttamisen kentillä. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.

- Kuronen, Marjo 2004:Valtaista vai voimavaraistumista – Feministisiä näkökulmia empowermentiin sosiaalityön käsitteenä ja käytäntönä. Teoksessa Kuronen, Marjo – Granfelt, Riitta – Nyqvist, Leo – Petrelius, Päivi (toim.): Sukupuoli ja sosiaalityö. Juva: PS – kustannus.
- Lagström, Hanna – Pösö, Tarja – Rutanen, Nina – Vehkalahti, Kaisa 2010: Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusseura ry. Helsinki: Nuorisotutkimusseura
- Lasten ja nuorten Vantaa 2010: Toimintaohjelma vuosille 2010-2012. Vantaan kaupungin nuorisopalvelut. Vantaa: Vantaan kaupunki.
- Mahlakaarto, Salme 2010: Subjektiksi työssä. Identiteettiä rakentamassa voimaantumisen kehitysohjelmassa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, elektroninen aineisto. Verkkodokumentti.
<<http://dissertations.jyu.fi/studeduc/9789513939922.pdf>>. Luettu 13.1.2010.
- Metsämuuronen, Jari 2006: Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Nieminen, Juha 2007: Vastavoiman hahmo. Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi – Sell, Anna (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76/2007. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Nieminen, Juha 2009: Kansalaiskasvatuksen strategiat suomalaisessa nuorisotyössä. Teoksessa Hokkanen Laura (toim.): Vaikuttavaa! Nuoret kansalaisvaikuttamisen kentillä. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Nieminen, Liisa 2010: Lasten ja nuorten tutkimus: oikeudellinen tarkastelu. Teoksessa Lagström, Hanna – Pösö, Tarja – Rutanen, Nina – Vehkalahti, Kaisa (toim.): Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusseura ry. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Nivala, Elina - Saastamoinen, Mikko 2007: Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Nivala, Elina – Saastamoinen, Mikko (toim.): Nuorisokasvatuksen teoria: Perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Nuorisolaki 2006/72.
- Siitonen, Juha 1999: Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun yliopisto.
- Suomen perustuslaki 1999/731.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkauksien käsitteleminen. Verkkodokumentti. Päivitetty 14.4.2004.
<<http://www.tenk.fi/HTK/index.htm#menettely>>. Luettu 24.10.2010.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009: Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Helsinki. Verkkodokumentti.

<<http://www.tenk.fi/ennakkoarviointi/eettisetperiaatteet.pdf>>. Luettu 24.10.2010.

Unicef 2010: Mikä on lapsen oikeuksien sopimus? Verkkodokumentti.

<<http://www.unicef.fi/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus>>. Luettu 19.11.2010.

Vesikansa, Sari 2000: Kansalaistoiminta, demokratia ja yhteisöllisyys. Helsinki: Helsingin kaupunki. Nuorisasiankeskus. Hesari Nuorten Ääni –kampanja.

Vesikansa, Sari 2007: Demokratiaperiaatteen soveltamisesta toimittaessa lasten ja nuorten kanssa. Teoksessa Hoikkala, Tommi – Sell, Anna (toim.): Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76/2007. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lapsen oikeuksista.